

پولیس زن

صاحب امتیاز:

ریاست حقوق بشر، امور زنان و اطفال وزارت
امور داخله

مدیر مسؤول:

سمونوال عتیق الله نیکمل ساعی

تحت نظر هیأت تحریر:

مروه امینی، سمونوال سید شفیح الله سادات،
سمونوال غلام فاروق صافی، خارمن محمد واصل
محمدی و دوهم خارن آزیتا رسولی

گزارشگر:

ص. سیرت

برگ آرا:

طاهر پیمان

هر انسانی سزاوار و محق به پناهجویی و برخورداری از پناهندگی در
کشورهای پناه دهنده در برابر پیگرد قضایی است.
چنین حقی در مواردی که پیگرد قضایی منشاء غیرسیاسی داشته
باشد یا نتیجۀ ارتکاب عملی مغایر با اهداف و اصول «ملل متحد»
باشد، ممکن است مورد استناد قرار نگیرد.

ماده چهاردهم اعلامیۀ جهانی حقوق بشر

نشانی: وزارت امور داخله - ریاست حقوق بشر، امور زنان و اطفال - سرک هشتاد متره میدان هوایی کابل

شماره های تماس:

رییس هیأت: ۰۲۰۲۲۰۱۳۴۲

مدیر مسؤول: ۰۷۹۱۲۰۰۳۸۸ / ۰۲۰۲۵۶۲۶۴۵

ایمیل: womenpolice14@gmail.com

”

(۱) شخصی که زن را مورد ضرب و جرح قرار دهد،
حسب احوال و با در نظر داشت شدت و خفت جرم مطاق
احکام مندرج مواد (۴۰۷ الی ۴۱۰) کود جزا مجازات
می گردد.

(۲) هرگاه اعمال مندرج فقره (۱) این ماده منجر به
مرگ مجنی علیها گردد، مرتکب حسب احوال به جزای
پیش بینی شده مندرج مواد (۳۹۵ الی ۳۹۹) کود جزاء
محکوم می گردد.

”
ماده بیست و دوم قانون منع خشونت علیه زنان

فهرست مطالب

سرمقاله

- ۶ رییس جمهور محمد اشرف غنی: برای صلح طرح و برای جنگ آماده‌گی داریم
- ۸ با افزایش پولیس زن به صفوف نیروهای امنیتی در ولایت‌های جوزجان و بغلان، جرایم کاهش یافته است
- ۱۱ د افغانستان په راتلونکي کې د ښځو رول
- ۱۴ د افغانستان دولت د سولې د طرحې په مسودې کې له سولې وروسته په راتلونکي حکومت کې د ښځو حقوق، مقام او ونډه
- ۱۶ خانواده‌ها باید دختران و خانم‌های خود را اجازه دهند که به صفوف پولیس بپیوندند
- ۱۸ جمیله سلطانی: تل باید پردې فکر وکړو، چې څنگه کولای شو ننگونې پر فرصت تبدیلیې کړو
- ۲۰ زنان هنوز هم با چالش روبرو هستند، اما دستاوردها به مراتب بیشتر است!
- ۲۲ زنان و کودکان افغان قربانی‌های فراوان داده اند، اما به فردای بهتر امیدوار اند
- ۲۴ د ښځو پر وړاندې تاوتریخوالی؛ د تېرو دوو لسیزو لاسته راوړنو باوجود بیا هم د ښځو پر وړاندې تاوتریخوالی جریان لري
- ۲۶ شعر بخوانیم
- ۲۸ رشد هنرو فرهنگ سبب می‌شود که جامعه عاری از خشونت و افراطیت شود
- ۳۰ که چېرې طالبان غواړي، چې په ټولنه کې تربنه کرکه ونشي؛ نو باید د ښځو او انجونو حقوقو ته درناوی ولري
- ۳۲ از معلمی تا ماین پاکي؛ فضه رضایی به خاطر زنده‌گی دیگران شغل ماین پاکي را انتخاب کرد
- ۳۴ ښځې هم د زده کړې حق لري؛ څومره چې نارینه د زده کړې حق لري، ښځې یې هم لري
- ۳۶ زهرا نظری؛ دختری که موفقانه فراز و نشیب بازار کار را پیموده است
- ۳۸ په ټولنه کې له گڼو مشکلاتو څخه را وتلې نوموتې ادبي، فرهنگي او اقتصادي څېره
- ۴۰ فعالان حقوق زن: حمایت مردم از نیروهای قهرمان امنیتی و دفاع کلید پیروزی در برابر همه نگرانی‌هاست
- ۴۲ د «سولې کتاب نندارتون» هغه سوله چې پکې د خلکو لاسته راوړنې خوندي نه وي، واقعي سوله نشي کېدای
- ۴۴ نگاه اجمالی به وضعیت زنان پس از سرنگونی رژیم طالبان تاکنون
- ۴۶ برای از بین بردن خیابان آزاری، نیاز به فرهنگ‌سازی است
- ۴۸ دختران کوهنورد با فتح بلندترین قله کوه بابا در بامیان، بار دیگر به افغانستان افتخار آفریدند
- ۵۰ دختران روبات‌ساز افغان در فهرست ۳۰ دانشمند و مخترع مجله‌ی «فوربز» در سطح آسیا قرار گرفتند

به توانایی‌های نیروهای امنیتی و دفاعی تان باور کامل داشته باشید، ما پیروز خواهیم شد.

سرمقاله

از آنجایی که شهروندان افغانستان به شدت تفکر و روش طالبانی در کشور را رد می‌کنند و این گروه بدون حمایت و پشتیبانی و تمویل استخبارات منطقه، به ویژه دولت پاکستان اصلاً وجود ندارند، پیروزی نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان در برابر گروه دشمنان مردم حتمی است، زیرا جنگ طالبان در حقیقت جنگ در برابر ملت افغانستان است و نیروهای امنیتی و دفاعی نیز فرزندان صدیق و شجاع این سرزمین هستند که از میان مردم برخاسته و دلیرانه و قهرمانانه در برابر طالبانی که از سوی استخبارات منطقه و دولت پاکستان دستور آتش افروزی و ویرانی افغانستان را گرفته‌اند، تاکنون مبارزه کرده و پس از این نیز اگر طالبان به صلح تن ندهند آنان را سرکوب خواهند کرد و پیروز میدان، ملت افغانستان با استفاده از نیروهای ملی خود خواهند بود.

با وجودی یکسری نگرانی‌ها و سرو صداهای که در رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی، این روزها در پیوند به خروج نیروهای خارجی از افغانستان جریان دارد، باید گفت که نیروهای خارجی که در افغانستان حضور دارند، نقش شان در جنگ جاری با طالبان بسیار اندک است و بار جنگ به صورت کامل در برابر طالبان به دوش نیروهای ملی دفاعی و امنیتی دولت جمهوری اسلامی افغانستان است. پس از سال ۲۰۱۴ که مسؤلیت جنگ به صورت کامل و مستقلانه به نیروهای امنیتی و دفاعی سپرده شد، سربازان شجاع اردوی ملی، پولیس ملی، امنیت ملی و سربازان محلی به تنهایی و مستقلانه در برابر هراس افکنان مبارزه کرده و از سرزمین و مردم خود دفاع نموده‌اند.

رهبری وزارت دفاع ملی و امور داخله دولت جمهوری اسلامی افغانستان به ملت باعزت افغان که صادق‌ترین فرزندان‌شان را در صفوف نیروهای امنیتی و دفاعی فرستاده‌اند و این قهرمانان شجاعانه در برابر دشمنان وطن مبارزه و پیکار می‌کنند، اطمینان می‌دهند که نیروهای امنیتی و دفاعی شما توانایی‌های لازم را در برابر هر نوع تهدید دشمن دارند و آنان به همکاری و حمایت شما ملت با عزت در این جنگ پیروز میدان حق بر باطل خواهند بود. در حال حاضر دولت جمهوری اسلامی افغانستان بیشتر ۳۵۰ هزار نیروی مسلح شامل اردوی ملی پولیس ملی و امنیت ملی که بهترین و صادق‌ترین فرزندان وطن هستند دارد. این نیروها تجهیزات پیشرفته در اختیار دارند و از امکانات لازم نیز برخوردار می‌باشند و با روحیه عالی و صداقت کامل نیز در دفاع از وطن و مردم خود آماده دفع هر نوع تهدید هستند.

همان‌طوری که در بالا اشاره شد، نیروهای ملی امنیتی و دفاعی افغانستان پس از سال ۲۰۱۴ میلادی مسؤلیت جنگ در برابر دشمن را مستقلانه انجام می‌دهند و نظامیان بین‌المللی (ناتو و امریکا) تنها در بخش آموزش و مشوره‌دهی به این نیروها همکاری داشتند، اما حضور نظامیان خارجی برای شماری از مردم این تصور را داده که شاید هنوز هم خارجی‌ها در جنگ با طالبان نقش اساسی را دارند، تصوری که با آغاز روند کامل خروج نیروهای خارجی از افغانستان از میان خواهد رفت و فرصت دیگری را برای نیروهای ملی دفاعی و امنیتی ما فراهم خواهد کرد که ثابت سازند که جای نگرانی نیست و آنان سال‌هاست که بار اصلی جنگ در برابر دشمن را مستقلانه بر دوش دارند، اما این شجاعت آنان در موجودیت حضور نظامیان خارجی برای برخی‌ها در سایه باقی مانده است.

شماری سربازان که در صفوف اردو و پولیس ملی وظیفه اجرا می‌کنند در دو دهه‌ی گذشته آموزش‌های مسلکی را به‌صورت لازم فراگرفته‌اند؛ تجربه محاربه و به دوش کشیدن پیشبرد جنگ به صورت مستقلانه‌ی این نیروها، آنان را آب دیده و با تجربه ساخته تا مستقلانه پیروز میدان در برابر دشمنان مردم و کشور بدر آیند.

نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان در پهلوی آن که از حمایت کلی مردم باعزت خود برخوردار هستند و در یک سال گذشته حمایت‌های میلیونی مردم از کابل تا دورترین نقاط کشور نیز این واقعیت را برملا ساخت این نیروها ملی و مردمی هستند، جهان به تداوم حمایت خود از نیروهای امنیتی و دفاعی در امر مبارزه با دشمنان افغانستان نیز تأکید دارد و به تعهدات مالی و لوژستیکی خود به سربازان شجاع افغانستان متعهد است. پس در چنین وضعیتی که مردم حامی نیروهای امنیتی و دفاعی خود هستند، رهبری دولت جمهوری اسلامی افغانستان حمایت از نیروهای دفاعی و امنیتی را در اولویت کار خود قرار داده است و همکاران بین‌المللی دولت نیز بر ادامه کمک‌های خود بر این نیروها تأکید می‌کنند، به یقین کامل می‌توان گفت که نیروهای اردو و پولیس ملی شما پیروز میدان نبرد حق بر باطل بر دشمنان افغانستان خواهند بود و آنانی که به دستور دشمنان مردم به خصومت ادامه می‌دهند دو راه دارند؛ نخست دولت و مردم افغانستان از آنان می‌خواهند که بیایند و به روند صلح دولت و مردم افغانستان یک‌جا شوند و دست از کشتار مردم و ویرانی افغانستان بردارند، راه دومی این است توسط نیروهای ملی دفاعی و امنیتی نابود خواهند شد و سر افکنده‌ی تاریخ خواهند بود.

رئیس جمهور محمد اشرف غنی:

برای صلح طرح و برای جنگ آماده گی داریم

◆ ننگیالی اچکزی

نبرد آنان مقدس است. علمای دینی در این ضیافت با رئیس جمهوری کشور در رابطه به این که گروه طالبان تمایلی بر پذیرش زنده گی مسالمت آمیز ندارند، تأکید کردند که بغاوت این گروه در برابر مردم افغانستان از نظر اسلام نامشروع است. علمای دینی در این ضیافت با اشاره بر این که جنگ طالبان در دو دهه ی گذشته هم مشروعیت نداشت، تصریح کردند که حالا با اعلام خروج کامل نیروهای خارجی از افغانستان، طالبان دیگر هیچ توجیهی از جنگ شان در برابر مردم و دولت جمهوری اسلامی افغانستان ندارند و طالبان از ادامه این جنگ جز کشتار مردم، ویرانی افغانستان سودی دیگر نخواهند برد و در میان مردم نسبت به گذشته منفورتر خواهند شد.

دفتر مطبوعاتی ارگ ریاست جمهوری به نقل از اعضای شورای علما که در این ضیافت شرکت کرده اند، در خبرنامه ی نوشته است که علما از برنامه صلح دولت جمهوری اسلامی افغانستان حمایت خود را اعلام کرده و بار دیگر بر تأمین آتش

اعضای شورای سراسری علمای دین در ضیافتی که با محمد اشرف غنی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان در ارگ ریاست جمهوری داشتند، بر حمایت خود از نیروهای دفاعی و امنیتی تأکید کرده و جنگ دشمنان مردم در برابر این نیروها را بار دیگر غیر مشروع و قتل مردم بی گناه افغانستان خواندند.

ریاست جمهوری اسلامی افغانستان با نشر خبرنامه ی گفته است، ضیافت افطاری که محمد اشرف غنی، رئیس جمهوری اسلامی افغانستان با عالمان دینی کشور داشت، علما بر حمایت شان از نیروهای امنیتی و دفاعی کشور تأکید کرده و از مخالفان مسلح دولت خواستند که دست از کشتار مردم بی گناه افغانستان بردارند.

در این دیدار سرپرست شورای سراسری علمای افغانستان و یکی از اعضای شورای علمای اهل تشیع در صحبت های شان تأکید کردند که جنگ دشمنان افغانستان جهاد نیست، اما نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان در برابر حملات طالبان از جان مردم و تمامیت ارضی کشور خود دفاع می کنند و

سرنوشت خویش را خود شان رقم می‌زنند و جمهوریت به مردم تعلق دارد.»

در این ضیافت، رییس جمهور کشور خطاب به علمای دین گفت که بنیاد قانون اساسی افغانستان شریعت اسلامی است و دو موضوع هویت اسلامی و حقوق بنیادین مردم، غیر قابل تغییر است.

پیش از این بارها علمای دینی جنگ طالبان در برابر دولت و مردم افغانستان نامشروع خوانده اند و بر تأمین صلح در کشور تأکید کردند.

این در حالیست که علمای دینی کشورهای اسلامی نیز چندبار با نشر اعلامیه‌هایی، جنگ طالبان در برابر دولت افغانستان را از نظر اسلام «جنگ ناروا و نامشروع» عنوان نموده و از طالبان خواستند که به کشتار افغان‌های بیگناه و ویرانی کشورشان پایان دهند.

بس سراسری برای آغاز مذاکرات معنادار صلح تأکید نموده افزودند که مردم افغانستان همه روزه قربانی خشونت‌های طالبان می‌شوند.

عالمان دینی همچنان در این مراسم گفتند که مسؤولیت علما، حمایت از دین و مردم و تقویت روحیه‌ی نیروهای امنیتی و دفاعی کشور است که در برابر حملات دشمنان وطن ایستاده‌گی می‌کنند.

در خبرنامه به نقل از محمد اشرف غنی، رییس جمهوری اسلامی افغانستان آمده است: «ما برای صلح آماده‌گی، اراده و طرح داریم و همچنان برای مبارزه با دشمنان نیز آماده هستیم.»

آقای غنی با تأکید بر این که مردم افغانستان به توانایی‌های نیروهای امنیتی و دفاعی خود در مبارزه با دشمنان وطن باور کامل دارند و این نیروها از حمایت همه اقشار جامعه نیز برخوردار هستند، بار دیگر تأکید کرد که «مردم افغانستان

با افزایش پولیس زن در صفوف نیروهای امنیتی در ولایت‌های جوزجان و بغلان، جرایم کاهش یافته است

◇ هدایت الله

بررسی دوسیه‌های جرایم جنایی که زنان در آن دخیل باشند ضروری است گفت، زنان پولیس در حفظ امنیت نقش مؤثری دارند.

او تأکید کرد که در سال ۱۳۹۹ خورشیدی، افسران زن موفق شده‌اند تا مجرمین را که دست به جنایت زده بودند و یا هم عامل خشونت علیه زنان بودند بازداشت و به پنجه‌ی قانون بسپارند.

آقای آذر تصریح کرد که زنان علاوه بر تأمین امنیت، از طریق کسب کردن یک درآمد ثابت در رسیده‌گی به نیازهای روزانه‌ی خانواده‌های خود، نقش مهمی را بازی می‌کنند. لومړی څارن حلیمه حلیمی یک افسر زن پولیس در قوماندانی امنیه‌ی ولایت جوزجان با اشاره بر این که هرچند زنانی به صفوف پولیس ملی می‌پیوندند با یک سلسله چالش‌ها روبه‌رو هستند، گفت که زنان با علاقه‌مندی و افتخار عضو نیروهای پولیس می‌شوند تا در تأمین امنیت کشورشان سهیم باشند.

او همچنان گفت: «من بسیار خوشحالم که طی سه سال

با افزایش شماری پولیس زن در صفوف نیروهای پولیس ملی در ولایت‌های بغلان و جوزجان، از یک سو جرایم جنایی در این ولایت‌ها کاهش چشم‌گیر یافته و از جانب دیگر اعتماد مردم نسبت به پولیس ملی نیز تقویت شده است.

پیش از این وزارت امور داخله‌ی دولت جمهوری اسلامی افغانستان، گفته است که بیش از ۴ هزار تن پولیس زن در سراسر کشور به صفوف پولیس ملی کشور خدمت می‌کنند، که انتظار می‌رود این تعداد تا سال ۱۴۰۳ به ۱۰ هزار تن افزایش یابد.

مسئولان محلی در ولایت جوزجان گفته‌اند که با پیوستن شماری از زنان به صفوف پولیس ملی در این ولایت، جرایم جنایی کاهش یافته و اعتماد مردم نیز نسبت به نیروهای پولیس ملی افزایش یافته است.

عبدالمعروف آذر سخنگوی والی جوزجان گفته، تعدادی زنان پولیس ملی در این ولایت از ۳۵ تن در سال ۱۳۹۸ به ۷۲ تن در سال ۱۳۹۹ (بیشتر از دو برابر) افزایش یافته است.

آقای آذر با بیان این که حضور آن‌ها در نیروی پولیس برای

ساختن این هدف در کنار نیروهای شجاع امنیتی و دفاعی ایستاد شوند.

میزان کمتر جرایم: در ولایت بغلان، مقامات محلی تأکید کرده‌اند که افزایش در تعدادی افسران زن به کاهش قابل توجهی در میزان جرایم کمک کرده است.

احمد جاوید بشارت سخنگوی قوماندانی امنیه بغلان گفت: «اکنون که زنان بیشتری در نیروی پولیس خدمت می‌کنند، میزان جرایم به ویژه در داخل خانواده‌ها کاهش یافته است.» او همچنان گفت: «در گذشته ما شاهد تعدادی دوسیه‌هایی بودیم که خشونت بر اساس جنسیت، آزار و اذیت، لت و کوب و حتی قتل زنان را در بر می‌گرفتند، اما با حضور افسران پولیس زن، ما می‌توانیم به چنین مسایلی بهتر رسیده‌گی کنیم.»

آقای بشارت گفت: «با توجه به کمبود افسران زن، ما نمی‌توانستیم به مسایل شخصی زنان رسیده‌گی کنیم زیرا آن‌ها در این مورد با یک افسر مرد صحبت نمی‌کردند. اکنون زنان محلی می‌توانند مسایلی را که با آن مواجه هستند با افسران زن ما با اطمینان مطرح کنند.»

سخنگوی قوماندانی امنیه‌ی ولایت بغلان تصریح کرد که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خورشیدی شماری افسران زن در قوماندانی امنیه‌ی بغلان حدود ۳۰ نفر بودند، اما در حال حاضر این تعداد به ۴۵ تن افزایش یافته است. زنان پولیس که افزون بر این در بخش‌های مربوطه شان وظیفه انجام

گذشته در کنار برادرانم در صفوف پولیس ملی خدمت می‌کنم و به وظیفه‌ی خود افتخار می‌کنم.»
خانم حلیمی همچنان گفت: «پدرم در ابتدا رضایت نداشت تا برایم اجازه پیوستن بدهد، اما وقتی که درک نمود که وظیفه در صفوف نیروهای پولیس خدمت به وطن و مردم است، نظرش کاملاً تغییر و اکنون بزرگترین طرفدار من است.»

زهره که از سال ۱۳۹۸ به این سو در صفوف نیروی پولیس ملی در ولایت جوزجان خدمت می‌کند، می‌گوید که مشارکت زنان در نیروی پولیس یک ضرورت در جامعه است، زیرا از یک طرف آن‌ها به طور مؤثر در بهبود وضعیت امنیتی کمک می‌کنند و از طرف دیگر برای خود زنان یک فرصت اقتصادی بسیار خوبی است.

به گفته‌ی زهره، زنانی که در پولیس ملی افغان در جوزجان خدمت می‌کنند، ماهانه بین ۱۴ هزار افغانی و ۲۰ هزار افغانی درآمد دارند.

او همچنان گفت: «خوش‌بختانه معاش ماهانه ما بیشتر از مقداری است که برای یک زنده‌گی خوب کفایت کند و ما یک عضو پرثمر خانواده‌های خود باشیم.»

او از تمام زنان کشور می‌خواهد که در صورت داشتن علاقه‌مندی به پیوستن به صفوف پولیس ملی کشور، زودتر اقدام نمایند، زیرا برای دفاع از وطن و تأمین امنیت جان مردم همین امروز به حضورشان نیاز است و برای برآورده

می‌دهند، در برخی عملیات‌ها نیز با برادران شان به ساحه می‌روند و همکاری می‌کنند.

او تأکید کرد: «ما همچنان قصد داریم تا در سطح ولسوالی‌ها نیز افسران پولیس زن را استخدام کنیم.»

عبدالصبور حامد یک فعال جامعه‌ی مدنی در بغلان با اشاره بر این که دولت باید در خصوص افزایش زنان به صفوف نیروهای پولیس ملی توجه بیشتر نماید گفت: «این مسوولیت هر افغان است که به کشورش خدمت کند، فرق نمی‌کند که زن است یا مرد، اما دفاع از وطن و تأمین امنیت وظیفه هر افغان است و باید با افتخار به صفوف نیروهای پولیس ملی پیوند.»

وی گفت: «من از تمام خانواده‌ها می‌خواهم که دختران خود را بفرستند تا به پولیس ملی بپیوندند و بخشی از راه حل جامعه‌ی ما شوند.»

او با بیان این که همان‌طوری که زنان داکتر در جامعه‌ی ضروری اند، زنان پولیس نیز لازم هستند گفت: «یک نیروی پولیس بدون مشارکت زنان در حقیقت ناتکمیل است.»

تعدادی از افسران پولیس زن وعده کرده اند که در تأمین امنیت و در عین حال پایان دادن به خشونت علیه زنان در حوزه‌ی قضایی خود، از هیچ تلاشی دریغ نخواهند کرد.

نرگس سیار، یک افسر پولیس در قوماندانی امنیه‌ی ولایت بغلان گفت: تلاشی در خانه‌ها به ویژه در مناطق روستایی برای شناسایی و بازداشت مجرمین بخش مهمی از وظایف آن‌هاست.

او افزود: «من این افتخار را داشتم که سال گذشته در ولسوالی دند شهاب الدین در نزدیکی پلخمری در یک عملیات امنیتی سهم بگیرم. این یک تلاشی خانه به خانه بود، و من اطمینان حاصل کردم که به هیچ زن روستایی آسیبی نمی‌رسد.»

نرگس با اشاره بر این که افتخار این را دارد که در عملیات خاص نیروی پولیس اشتراک کرده است گفت: «در صورت ضرورت، اطمینان حاصل خواهیم کرد که قبل از ورود و تلاشی یک خانه اجازه آن‌ها را بگیرم.»

صدیقه احمدی، یکی از افسران پولیس در بغلان گفت: «من از خداوند متعال (ج) سپاس گزارم که ما با مردم ملکی رابطه دوستانه برقرار کرده ایم؛ بنابراین، آن‌ها بسیار همکار هستند. مردم از ما بسیار حمایت می‌کنند.»

نظر مردم در مورد افسران پولیس زن با گذشت زمان بسیار تغییر کرده و امروزه همه‌ی مردم به این درک رسیده اند که حضور زنان در صفوف نیروهای پولیس ملی یک ضرورت است و همچنان بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان نیز زنان حق دارند مانند مردان در همه‌ی بخش مشارکت داشته باشند و از حق و حقوقی که قانون برای شان داده است مستفید گردند.

واحدالله راسخ یک باشنده شبرغان مرکز ولایت جوزجان گفت: «افغان‌ها اکنون از اعضای زن پولیس ملی افغان حمایت می‌کنند و به آن‌ها احترام دارند و مردم نیز قدردان خدمات آن‌ها هستند.»

د افغانستان په راتلونکي کې د ښځو رول

◇ وحیده اچکزی

کې فعال ونډه لري. د ښځو تحریک یا غورځنگ ته تاریخي کتنه: د سړیو او مېرمنو لپاره مساوي حقوق تأمینول د شاه امان الله خان یو له مهمو برنامو څخه گڼل کېدل. د مېرمنو د پرمختگ لپاره د شاه امان الله خان د برنامو وروستي گامونه په ۱۹۳۳-۱۹۷۳ میلادي کلونو کې د ظاهرشاه د سلطنت په دوران کې راپورته شول. په افغانستان کې د ښځو د غورځنگ فعالیتونه د اکثر و گاونډي هېوادونو په څېر له څو لسیزو څخه پخوا پیل شوي دي، ټولنیز او سیاسي جوړښت ته یې په کتو له ځانگړې بڼې څخه برخمنه ده. د (افغان مېرمنو ټولنې) تنظیم کونکي د لومړي ځل لپاره پر دې بریالي شول، چې د انجونو او مېرمنو د یوځای کولو لپاره مرکز پرانیزي. د دې ټولنې اصلي موخې انجونو او

افغان مېرمنې د هېواد نیمه برخه تشکیلوي. د وروسته پاتې انجونو پر خلاف مېرمنو تل په مستقیم او غیر مستقیم ډول سره د سړیو ترڅنگ په ټولنیزو، سیاسي، اقتصادي او کلتوري برخو کې فعاله ونډه درلودلې ده. په ټولنیزو، سیاسي، کلتوري، اقتصادي او اداري برخو کې د ښځو پر وړاندې محدودیتونه سربېره پر دې چې ښاري مېرمنې یې له ستونزو سره مخ کړي دي؛ بلکه په دې لاره کې دا یو جدي خنډ بلل کېږي او له شک پرته په ټولنیزو چارو کې د ښځو او انجونو لپاره دا یو مهم بحث گڼل کېږي. همدارنگه اقتصادي چارو کې د کلیوالو مېرمنو نه گډون له هغو موضوعاتو څخه دی، چې تل یې د خلکو پوښتنې راپورته کړي دي. د هغو گډون په ټولنیز او اقتصادي ژوند پر پرمختگ کې واضح نه دی؛ مگر سره له دې بیا هم مېرمنې د خپل خاوند، اولادونو او وروڼو ترڅنگ د ژوند په ټولو چارو

مېرمنو ته د ښوونې، اوبدل، گنډل او همدارنگه د کورنيو چارو ښودل وو.

په ۱۳۳۸ هـ کال کې د (مېرمنو ټولنې) په نامه د يوه خپلواک سازمان په حيث يوه موسسه رامنځته شوه، چې ځانگړې موخې يې درلودلې. د هغه سازمان هڅه پر دې وه؛ ترڅو په ټولنيزو او سياسي چارو کې د ښځو پر پرمختگ او گډون باندې پاملرنه ولري.

افغان مېرمنو د ۱۹۸۴م کال اساسي قانون د ۳۱ او ۳۲ مادو څخه په گټې اخيستني د اتحاديو پر جوړښت باندې لاس پورې کړ، چې د افغانستان ښځينه دموکراتيک گوند رامنځته کېدل يو له دغو گوندونو څخه و. په ۱۹۶۵م کال د ښځو د نړيوالو غورځنگونو او د افغان مېرمنو له تېرو فعاليتونو څخه په الهام اخيستني د افغانستان ښځينه دموکراتيک گوند د خپل موجوديت اعلان وکړ.

سربېره پردې، افغان مېرمنو په ۱۹۶۵م کال کې د دولسمې دورې شورا په ټاکنيز بهير کې فعال گډون وکړ او د لومړي ځل لپاره څلور مېرمنو هر يوې دوکتورس اناهيټا راتب زاده، رقيه ابوبکر، معصومه عصمتي او خديجه احرايي په ترتيب سره له کابل، کندهار او هرات ولايت په استازولي دې شورا ته لاره وموندله. کبرا نورزايي لومړۍ مېرمن وه، چې د محمدهاشم ميوندوال په کابينې کې يې د عامې روغتيا د وزيرې په

توگه دنده ترسره کوله. که څه هم ياد شويو اصلاحاتو تر يوې اندازې پورې د خلکو ټولنيز او سياسي ذهنيت بيدارولو کې مهم رول لوبولی؛ مگر دا چې د ټولنې اساسي مناسباتو بدلون نه و موندلی؛ نو وېنشو کولای چې د مېرمنو ټولنيز حالت کې مهم او بنسټيز بدلون راولي. بنسټپالان په دې وروستيو کلونو کې په افغانستان کې د ښځو وضعیت مناسب نه بولي او پر ښه والي يې ټينگار کوي.

په افغانستان کې د مېرمنو اوسنی وضعیت:

که په هغه څه باندې، چې پورته ياد شول بيا کتنه وکړو کولای شو ووايو: مېرمنو له هغه ورځې راهيسې چې دوی صحنې ته داخلې شوي تل يې خپل ژوند په يوه گروپ پورې تړلی او د کورنۍ او يوه مشترک حس رامنځته کېدو په لټه کې دي.

پخوانۍ بحث ته په پام او د هغه روښانه کولو سره کوم چې په هېواد کې د ښځو د تاريخي غورځنگ مخينې ته ځانگړی شوی و، لاندې منطقي پايلو ته رسېدلای شو:

د لنډ مهاله مودې په رامنځته کېدو سره، افغانستان د نړيوالې ټولنې د توجه پر مرکز باندې بدل شو. نړيوالې ټولنې د ښځو او انجونو سياسي، اقتصادي او تعليمي وضعیت ښه کولو لپاره د پام وړ مرستې په پام کې ونېولې، لسگونو ملي بنسټونو د ښځو د حقونو دفاع او د هغوی د وضعیت د ښه کولو لپاره لاس

مینوال لري.

په بېلا بېلو برخو لکه تحصیلي، ښوونیز، لاسي صنایع او کارخونو کې د ښځینه پانگوالو له لوري د خصوصي موسسو او شرکتونو رامنځته کېدل او همدارنگه مېرمنو ته د کار زمینه برابرول هغه څه دي، چې باید یادونه یې وشي.

د ښځو چارو وزارت تر چتر لاندې د یو زیات شمېر افغان مېرمنو فعالیت یوه بله لاسته راوړنه ده او همدارنگه د افغانستان په ټولنیز، کلتوري، سیاسي او حقوقي برخو کې یې فعالیتونه هیله ښوونکي ښودل شوي.

صحي خدمتونو ته د لاسرسي په نشتون کې د عامې روغتیا سکتور په برخه کې له میندو سره د ماسټرۍ، تخصص، ډاکټر، نرس، قابلې، روغتیايي کارمندانو او حتی د محلي قابلو تر کچې همکاري او خدمت د پام وړ مرسته گڼل کېږي؛ نو کولی شو چې ووايو د تکره انجونو او غښتلو مېرمنو بريا د هغو د سړيو پر اعتماد پورې تړلی دی، چې د مېرمنو د ستونزو د هوارولو په برخه کې اړین شرایط چمتو کوي.

اوس چې زموږ په هېواد کې د سولې، ډیموکراسۍ، عدالت او ټولنیزې هوساینې په نامه مناسب شرایط رامنځته شوي دي؛ نو په کار ده چې په ټولنه کې د آزادۍ او د نارینه او ښځینه وو ترمنځ د مساوي حقونو رامنځته کولو لپاره ټول نارینه، ښځې او ټولې هغه قواوې چې په ټولنه کې د برابرۍ او مساواتو غوښتونکي دي یوځای له یو بل سره کار وکړي؛ ترڅو په هېواد کې د تبعیض او نورو نابرابریو پر وړاندې په گډه مبارزې وکولای شي، هغه ظلم او تاوتریخوالی چې دې مېرمنو پر وړاندې روان ده مخه یې ونیسي او دا د ننگ لکه له هېواد څخه د تل لپاره له منځه یوسي.

په کار شول. په دې توگه هېواد کې د ډیموکراسۍ او بشري حقونو د ودې او پراختیا لپاره ډېر فرصتونه رامنځته شول. خوشبختانه، افغان مېرمنو سره له دې چې ځینو خنډونو او تبعیضونو شتون درلود؛ مگر بیا هم وتوانېدې چې د دې رامنځته شویو اسانتیاوو او تاسیساتو څخه په استفادې د خپلو زده کړو پشپړولو لپاره بهر ولاړې شي. په دې اساس، اوس مهال زموږ د خویندو علمي کدر پراختیا موندلې، کوم چې د ټولنې لپاره یوه لویه لاسته راوړنه بللی شوی. د طالبانو د رژیم له نسکورېدو څخه وروسته یو بل پرمختگ په سیاسي ډگر کې د ښځو د مقام او حقونو پېژندل دي. له دې سره، د هېواد له ۳۴ ولایتونو څخه لږترلږه ۶۸ مېرمنو ولسي جرگې ته او ۲۳ مېرمنو د افغانستان مشرانو جرگې ته لار وموندله.

د مېرمنو سیاسي گډون یو له هغو مواردو څخه دی چې د دولت، نړیوالې ټولنې او د افغان مېرمنو د هڅو په پایله کې صورت موندلی؛ مگر په سیاسي، ټولنیزو، کلتوري او اداري جوړښتونو کې د مېرمنو اوسنی شتون کافي ندی او اړتیا ده چې پراختیا ومومي.

هغه څه چې په دې وروستیو کلونو کې د افغان مېرمنو په ټولنیز مشارکت کې مثبت بدلون رامنځته کړی، هغه د مدني ټولنې جوړښت دی. مدني ټولنې له یوې خوا، په ټولنیزو فعالیتونو کې د ښځو رول ته وده ورکړې ده او له بلې خوا یې هغوی له اقتصادي پلوه په ځان بسیا کړي دي.

د کلتوري مسائلو په برخه کې د افغان مېرمنو فعاله ونډه یو بل مهم ټکی دی، چې مېرمنې وکولای شي خپل محصولات بازار ته وړاندې کړي. دا چې د افغان مېرمنو محصولات زړه راښکونکي دي؛ نو د هېواد په دننه او بهر کې ځانگړي

د افغانستان دولت د سولې د طرحې په مسودې کې له سولې وروسته په راتلونکي حکومت کې د ښځو

حقوق، مقام او ونډه

الهه محمدی

مسؤل وسلوال واکمن دي، له جدي انډېښنو څخه شمېرل کېږي. د دې ترڅنگ قومي، سمېتي، مذهبي او فرهنگي مسائل هغه څه دي، چې مسودې کې پرې ټينگار شوی؛ ترڅو راتلونکي اساسي قانون کې پرې بحث وشي. همدارنگه مسودې کې راغلي دي، چې د هېواد راتلونکي اساسي قانون کې بايد پر يوې داسې ټولشموله کابينې باندې بحث وشي چې قومي، سمېتي، مذهبي او جنسيتي انډول پکې روښانه شوی وي.

د افغان دولت د سولې په طرحه کې د ښځو پر حقوقو او د سولې په پروسې کې يې پر مشارکت ټينگار شوی دی. د دې مسودې يا طرحې

په څلورم بند کې ويل شوي، چې د افغانستان راتلونکي اساسي قانون د ماشومانو له حقونو څخه کلک ملاتړ کوي او په سياسي، ټولنيزو، اقتصادي، ښوونيزو او کلتوري چارو کې د ښځو حقوق تعينوي.

د ښځو د حقونو پر خوندیتوب ټينگار او د ښځو لپاره د تعليم حق برابرول د مېرمنو د پياوړتيا سبب کېدلی شي، کوم چې له دوو لسیزو راهیسې ورته د پام وړ توجه شوې ده؛ مگر د دې له امله چې مېرمنې د روان ناورین له امله په ځانگړي توگه د طالبانو د واکمنۍ پر مهال له زده کړې څخه وروسته پاتې شوي دي؛ نو اړینه ده چې په دې برخه کې زیاته پاملرنه وشي. د سولې په طرحې کې د حکومتولۍ په اجرائیه قوه کې راغلي، چې د افغانستان اجرائیه قوه د دولت د رهبري شورا درلودونکې ده، چې رأس کې یې ولسمشر سره د مرستیالانو د یوې مېرمنې په گډون، صدراعظم سره له مرستیالانو د یوې مېرمنې په گډون، د کابینې وزیران او نورې خپلواکې ادارې او ریاستونه پکې نغښتې دي. د مسودې د پام وړ ټکی دا دی، چې مېرمنو ته پکې د نارینه په اندازه برخه ورکړل شوې ده. د ملي شوراگانو استازي، قاضي القضاة، د اسلامي فقهي مشر، د احزابو او پر نفوذه شخصیتونو، د اساسي قانون

د حمل په ۲۲مه د دوشنبې په ورځ افغان دولت د سولې طرحه د استانبول غونډې لپاره، چې ټاکل شوې نږدې راتلونکي کې ترسره شي، پشپړه کړه. داسې طرحه، چې افغان دولت پکې د هېواد د راتلونکي په اړه د سولې او سياسي نظام تگلاره څرگنده کړې ده.

دا مسوده (د افغانستان سولې پرېکړه لیک) تر نامه لاندې تېره ورځ له رسنيو سره شريکه شوه، چې د سياسي نظام بدلون او انتقالي حکومت رامنځته کېدل يې مهم ټکي ول. دا مسوده د څلورو برخو ((د افغانستان راتلونکي لپاره د اصولو لارښود، د سياسي نقشې تگلاره، راتلونکي سياسي نظام او د جگړې ختمېدل)) څخه جوړه شوې ده.

ټاکل شوې ده، افغان حکومت له يادې مسودې سره د استانبول په غونډې کې، چې ټاکل شوې نږدې راتلونکي کې به ترسره شي گډون وکړي. د نظام څرنگوالی، د جگړې ختمېدل او د سياسي نظام سربېره هغه څه چې ډېر په دې مسودې کې د ارزښت وړ يادېږي، هغه د تېرو دوو لسيزو لاسته راوړنو ساتنه او د خلکو حقوق دي. سربېره پر دې، چې حکومت له ۲۰ کلو راهيسې د دغو لاسته راوړنو د ساتلو او دودولو لپاره کوبښ کوي؛ مگر بيا هم ياده موضوع د خلکو ترمنځ په ځانگړي توگه لرې پرتو سيمو کې، چېرته چې غير

هغو مواردو ته په کتو، چې د یادې مسودې په بندونو کې ذکر شوي او د افغانستان د راتلونکي نظام پر اصل او برابري باندې پکې ټینګار شوی دی؛ مګر د افغان مېرمنو لپاره د اندېښنې وړ موضوع د دغې مسودې اجرا کېدل او همدارنګه د اساسي قانون پلي کېدل دي، چې له سولې څخه وروسته رامنځته کېږي.

افغان مېرمنې د طالبانو د واکمنۍ پر مهال له ډېرو سختو شرایطو سره مخ وې. له مېرمنو څخه په هغه دوران کې د تعلیم حق او د نورو ټولنیزو فعالیتونو حق اخیستل شوی و؛ مګر د طالبانو د واکمنۍ له رنګېدو وروسته افغان مېرمنې د دولت او نړیوالو ټولنو له جدي ملاتړ څخه برخمنې شوې او له تېرو دوو لسیزو راپدېخوا د پام وړ لاسته راوړنې لري. د افغان حکومت او طالبانو ترمنځ د سولې خبرو له ګرمېدو سره هم‌هاله افغان مېرمنو سره دا اندېښنه پیدا شوې، چې ګواکې حقوق او لاسته راوړنې به یې له منځه ولاړې شي. د ښځو د حقونو او لاسته راوړنو نه خونديتوب نه یوازې د افغان مېرمنو اندېښنې راپارولي؛ بلکې نړیوالې ټولنې او نړیوالو سازمانونو هم د تېرو دوو لسیزو لاسته راوړنو پر ساتنې ټینګار لري او په هغو بحثونو کې، چې د هېواد دننه او بهر د افغان سولې په تړاو رامنځته کېږي، د مېرمنو حقوق او تېرو لاسته راوړنو ساتل د یادو بحثونو اصلي اجنډا وي.

له دې سره، د ښځو د حقونو فعالان ټینګار لري، چې د سولې په مذاکراتو او له سولې وروسته حکومت کې باید د دوی مقام او دريځ روښانه شي.

عالي ادارې مشرتابه، د دواړو لوریو انتقالی دولت مشر او د صدراعظم لخوا د رایو پر اکثریت ټاکل کېږي.

د هېواد راتلونکي ته دوه ډوله ریاستي او پارلماني نظامونه په پام کې نیول شوي دي. په ریاستي نظام کې ولسمشر او صدراعظم له خپلو څلورو مرستیالانو سره چې یوه پکې مېرمن وي چارې به پر مخ وړي. ریاستي نظام ګولای شو یو مناسب او پرځای نظام وګڼو؛ ځکه چې مېرمنې د ټولنې نیمه برخه تشکیلوي او په بېلابېلو چارو کې د خپلو د استازو غوښتونکي دي.

پارلماني نظام کې پر صدراعظم چې څلورو مرستیالانو څخه یې یوه مېرمن وي هوکړه شوې ده.

د اوربند او د جګړې د پای ته رسولو په برخه کې د افغان حکومت د سولې طرحې په مسودې کې غوښتنه شوې، چې طالبان دې ته ژمن پاتې شي؛ ترڅو خپل نظامي تشکیلات لغوه اعلان کړي او د دې ترڅنګ یو کمیسیون جوړ شي؛ ترڅو د اوربند پر تطبیق نظارت ولري، چې په دې کمیسیون کې د یوې مېرمنې په ګډون هم ټینګار شوی دی؛ مګر افغان مېرمنې په دې برخه کې د خپلو استازو پر ډېر والي ټینګار لري.

د افغان دولت د سولې طرحې په مسودې کې یو بله موضوع د اسلامي فقهې شورا رامنځته کېدل دي، چې یادې شورا کې به له ۳۴ ولایتونو څخه ۳۴ استازي شتون ولري او همدارنګه د دې په جوړښت کې به قومي، سمټي، مذهبي او جنسیتي انډول په پام کې ونیول شي.

مرضیه حسینی، آمر حقوق بشر قوماندانی امنیه ولایت کندز: وطن به همه‌ی ما ضرورت دارد؛ خانواده‌ها باید دختران و خانم‌های خود را اجازه دهند که به صفوف پولیس پیوندند

◇ ص. سیرت

پولیس وظیفه اجرا نمایند، به این دلیل وقتی که ما برای تلافی وارد یک خانه می‌شویم، اولین کسی که وارد می‌شود باید یک خانم باشد. همین گونه در بخش تحقیقات، در بخش رسیده‌گی به قضایای خشونت‌های خانواده‌گی به حضور زنان یک نیاز است. در کنار ضرورت، بست‌های بسیار بلند با امتیازات خوب برای زنان مدنظر گرفته شده است. همچنان وطن ضرورت دارد که ما در کنار برادران خود به وطن خدمت کنیم. وطن سر ما حق دارد و باید آن را ادا کنیم. بعضی خانواده‌ها حتی می‌خواهند که در زمان گرفتن پاسپورت، زنان خانواده‌ی شان توسط یک پولیس زن بایومتریک شود و در بخش‌های جنایی، مواد مخدر، پولیس مردمی، حقوق بشر، باید زنان باشند؛ اگر پولیس زن نباشد، امکان ندارد که به برخی قضایا به صورت درست رسیده‌گی شود.

س: پیوستن به پولیس در افغانستان با چالش همراه است، برخی خانواده‌ها اجازه نمی‌دهند و جامعه هم به صورت کل دید مثبت ندارد، شما با چه مشکلاتی مواجه شدید وقتی که به پولیس پیوستید؟

ج: در سال‌های که من به پولیس پیوستم، مردم نگاه و باورهای شان متأسفانه بیشتر منفی بود وقتی من را می‌دیدند، می‌گفتند این خانم پولیس است، پیوستن به صفوف نیروهای پولیس ملی در ذهن برخی‌ها یک تصویر منفی را مجسم می‌ساخت. زمانی

مرضیه حسینی، آمر حقوق بشر قوماندانی امنیه ولایت کندز می‌گوید که ناامنی‌ها و ترورهای هدفمند در جریان چند ماه اخیر، زنان پولیس را نگران ساخته است، اما تهدیدها نمی‌تواند مانع فعالیت و مبارزه‌ی آنان شود. خبرنگار مجله‌ی پولیس زن مصاحبه اختصاصی با خانم حسینی انجام داده و در نخست از او پرسیده که از خودشان بیشتر بگویند که در کدام بخش‌های پولیس وظیفه اجرا کرده‌اند؟

ج: خارمن مرضیه حسینی، آمر حقوق بشر ولایت کندز، بیست سال پیش به صفوف پولیس پیوستم. در بخش‌های مختلف مانند جنایی، رسیده‌گی به قضایای خشونت، پولیس مردمی و مبارزه با مواد مخدر کار کرده‌ام.

س: چرا به پولیس پیوستید؟ چه سبب شد که به پولیس بیاید؟

ج: شوق و علاقه بسیار داشتم، می‌خواستم یک افسر باشم و به مردم و ملت خود خدمت کنم و همان دین (قرض) که وطن سر ما دارد را ادا کنم.

س: فکر می‌کنید چقدر به حضور زنان در پولیس ضرورت است و چرا حضور زنان در صفوف پولیس مهم است؟

ج: زنان باید در صفوف پولیس حضور داشته باشند. ما یک کشور اسلامی هستیم، زنان باید در تمامی بخش‌ها به ویژه در صفوف

لباس و همین گونه بخش‌های دیگر کاملاً جدا است.
س: در این اواخر تهدیدات امنیتی و ترورهای هدفمند افزایش یافته، یک تعداد زنان پولیس هم قربانی این حملات شدند، این تهدیدات و قتل‌ها چقدر باعث نگرانی شما شده است؟

ج: متأسفانه، بلی تهدیدات دشمن، نامنی و ترورها بسیار زیاد است. با وجود نگرانی‌ها، ما ایستاده استیم و مبارزه می‌کنیم، تهدید و کشتن نمی‌تواند مانع برآورده شدن اهداف مان که خدمت به وطن و تأمین امنیت برای هموطنان مان است شود.
س: چقدر نگران هستید که در صورت توافق صلح با طالبان و پیوستن این گروه به حکومت، زنان پولیس از حقوق شان محروم شوند و اجازه فعالیت نداشته باشند؟

ج: اگر صلح تأمین شود، آرامی بیاید، ما خوشحال می‌شویم؛ صلحی که ما آزاد وظیفه اجرا کنیم. اما وقتی خبرها را می‌شنویم بسیار نگران می‌شویم از این که حق و حقوق ما مدنظر گرفته نشود. باید صلح و آرامشی بیاید که زنان مانند مردان بتوانند آزادانه فعالیت کنند. با وجود همه‌ی نگرانی‌ها جای خوش‌بختی این است که دولت و مردم در کنار زنان افغانستان ایستاده‌اند و از حقوق زنان دفاع می‌کنند و جهانیان هم تأکید شان بر این است که در مذاکرات صلح با طالبان حقوق و دستاوردهای دو دهه‌ی زنان افغانستان باید حفظ شود، بنا بر این جای نگرانی نیست و امیدواریم صلح در کشور تأمین شود و زنان افغان هم حقوق شان حفظ گردد. بلاخره چهل سال جنگ از مردم افغانستان قربانی‌های زیاد گرفت، هزاران هموطن ما شهید شدند و هزاران نفر دیگر هم اکنون معلول هستند، جنگ واقعاً مردم را خسته ساخته و تأمین صلح ضرورت مبرم است و ما زنان نیز قربانی بسیار در جنگ چهل ساله دادیم و محرومیت بسیار کشیدیم، حالا که قرار است صلح تأمین شود، به فال نیک می‌گیریم و به امید یک افغانستان آرام و آباد گام بر می‌داریم و برای مردم خود خدمت می‌کنیم.

که من در بخش رسیده‌گی به قضایای خشونت کار می‌کردم، قضایا بسیار زیاد بود، مجبور می‌شدم ناوقت شب خانه بیایم یا وقتی یک قضیه از طرف شب اتفاق می‌افتاد، مجبور می‌شدم دفتر بروم. قوماندانی برای من موتر رنجر روان می‌کرد، می‌گفت بیا که زندانی داری یا هم باید قربانی را به خانه امن تسلیم می‌کردم. (در برخی محلات که زنده‌گی می‌کردم) شب که رنجر به دروازه‌ی خانه می‌آمد، وکیل گذر خبر می‌شد که من پولیس استم و نیمه شب دفتر رفته‌ام، صبح آن شب، وکیل گذر شوهرم را می‌خواست و می‌گفت که عاجل از اینجا کوچ کن. ما مجبور می‌شدیم که از آن منطقه بیرون شویم. مشکلات بسیار زیاد بود. با مشکلات فراوان مواجه شدم؛ اما تحمل کردم و گفتم نه! یا وطن یا کفن. مبارزه کردیم، روزهای سختی را گذشتاندیم. حالا مردم (نسبتاً) فهمیده و درک کرده که به زنان پولیس ضرورت داریم. در حال حاضر برخی از مردم خودشان پیشنهاد می‌کنند که در فلان بخش باید پولیس زن باشد. شرایط بسیار خوب شده. حالا راحت‌تر زنده‌گی می‌کنیم. همین اکنون دخترخانم‌ها و خانم‌ها در بخش‌های جنایی، جلب و جذب، نظارت خانه، مبارزه با مواد مخدر، امن و نظم عامه، اکادمی پولیس، محابس و قطعه خاص حضور دارند. ما زنانی در قطعه‌ی خاص داریم که شب‌ها برای عملیات می‌روند. برای ما افتخار است. در حال حاضر یک مقدار نامنی‌ها بیشتر شده، اما باز هم ما مبارزه می‌کنیم و نمی‌خواهیم که روحیه‌ی ضعیف داشته باشیم.

س: پیام تان به خانواده‌های که دختران شان علاقه‌مند پیوستن به پولیس است، چیست؟

ج: این وطن به همه‌ی ما ضرورت دارد. هرکدام ما باید به این وطن خدمت کنیم. خانواده‌ها باید دختران و خانم‌های شان را اجازه دهند که به صفوف پولیس بپیوندند. تازه نفس‌ها باید در صفوف پولیس بیایند. خانواده‌ها باید دختران شان را اجازه دهند و اعتماد کنند؛ چون ضرورت است که زنان بیایند در کنار برادران خود کار کنند. امکانات برای زنان وجود دارد. دفاتر، اتاق تبدیل

جميله سلطاني:

تل بايد پردې فکر وکړو، چې څنگه کولای شو ننگونې پر فرصتونو تبدیلی کړو

احمدشاه استانکزی

کې ده، چې څنگه د فقر او بېوزلۍ پر وړاندې او همدارنگه د ښځو د ځواکمنولو په لار کې مبارزه وکړي. هغې د خپل دې کار اصلي موخه او هدف د طبي بوټو د کرلو دود ول او مېرمنې کارکولو ته هڅول یاده وي.

مېرمن سلطاني زیاته کړه، هڅه کوم په دې کار سره مېرمنې وهڅوم؛ ترڅو کارکولو ته مخه کړي. انجونې مې د آلوپرا بوټي کښت ته وهڅولې؛ ځکه چې مېرمنې شیمیایي توکي استعمالوي او هغه د بدن جلد ته تاوان او ضرر رسوي؛ مگر آلوپرا د مخ پوستکي او جلد لپاره ډېر گټور دی.

اوس مهال مېرمن سلطاني د خپل کور ورځني مصارف د همدې فارم پر مټ پوره کوي. مېرمن سلطاني چې د ۸ اولادونو مور ده، د سوداگرۍ لویې هیلې په ذهن کې لري. مېرمن سلطاني وویل: د پروسس لپاره د ماشین نشتوالی او د دې محصول د ذخیره کولو او بازار موندلو لپاره مناسب ځای

جميله سلطاني په دایکندي ولایت کې یوه سوداگره مېرمن ده، چې تېر کال د کرونا ویروس له امله د رامنځته شویو ستونزو څخه یې د خپل ځان لپاره فرصتونه برابر کړل. هغې د لومړي ځل لپاره په دایکندي ولایت کې په خپل شخصي لگښت د ۵۰۰ زره افغانیو پر ارزښت د آلوپرا نومې بوټي فارم جوړ کړ. جميله وايي: د دې بوټي د کرلو او حاصل اخیستلو د زده کړې طریقه یې له انټرنېټ څخه ترلاسه کړې ده.

مېرمن سلطاني وویل: تېر کال مې کابل ولایت کې ۸۰۰۰ بوټي وپیرل او د خپلو اولادونو سره یوځای مې دا بوټي وکړل، اوس یې زیاته وده کړې ده، هوا هم گرمه ده؛ ځکه نو ډېر گټور تمامیږي. ما د آلوپرا یو کتاب پیدا او مطالعه کړ او نورې طریقي مې له انټرنېټ څخه یادې کړې.

دا ۵۰ کلنه مېرمن، چې شاوخوا ۱۵ کالو راهیسې یې د لاسي صنایعو په سکتور کې کار هم کړی وایي: تل د دې په لټه

لري.

فيروزي وايي: اوس مهال په دې ولايت كې له ۶۰۰۰ څخه زياتې مېرمنې په بېلا بېلو كارونو لكه د لبنياتو پروسس، د بادامو پروسس، د زعفرانو كښت او په گلخونو كې د سبزيجاتو په روزنې بوختې دي.

هغه زياته كړه، چې روان كال ښځو ته د كار زمينې برابرولو لپاره نږدې ۱۰۰۰ گلخونې وپشل كېږي.

ښاغلي فيروزي وويل: د خلكو په ځانگړي ډول مېرمنو لپاره په دايكندي ولايت كې د پانگونې يو ښه انتخاب زراعت دى. له همدې امله خلكو په دې برخه كې ډېره پانگونه كړې، چې مېرمنې په دې برخه كې د پام وړ پرمختگ هم لري. د دايكندي د كرنې او مالدارۍ رياست د موندونو پر اساس د دغه ولايت ۹۰ سلنه وگړي يې په مالدارۍ او زراعت باندې بوخت دي او بادام د دغه ولايت له اصلي محصول څخه شمېرل كېږي.

د مېرمن جملې په باور كه چېرې مېرمنې په طبي بوټو او گلخونو باندې پانگونه وكړي؛ نو د كاري فرصت ترڅنگ به يو ښه اقتصادي عايد هم ترلاسه كړي.

نشتون، د دې محصول له اصلي ستونزو څخه شمېرل كېږي. هغې زياته كړه: ستونزې او مشكلات ډېره دي، د بازار موندنې لپاره مناسب ځاى نه لرم، اوس د دې اندېښنه لرم، چې د پروسس لپاره مې يو ماشين پېرلاى شوای او د مېرمنو لپاره مې شامپو او صابون جوړولای؛ مگر اوس مهال دا كار نشم كولاى.

په دايكندي ولايت كې اكثر و خلكو د مېرمن سلطاني له دغه كار څخه خوښي څرگنده كړې او د هغې دا اقدام يې د نورو مېرمنو لپاره، چې غواړي اقتصادي ځانېسايڼې ته ورسېږي الهام ښونكي ياد كړ.

د دايكندي ولايت د كرنې او مالدارۍ رياست چارواكو ويلي، چې د دغه ولايت چاپيريال او هوا د آلوپرا بوټي كښت ته مناسبه ده او دوى په دې هڅه كې دي؛ ترڅو په دايكندي ولايت كې د دې بوټي كښت دود كړي.

د ياد رياست مشر عبدالواحد فيروزي ټينگار كوي، چې سړ كال د لومړي ځل لپاره د آلوپرا بوټي (چې يو طبي او صنعتي بوټى دى) كښت په دايكندي ولايت كې د يوې مېرمنې لخوا ترسره شو او ښه نتيجه يې هم درلوده.

د دايكندي ولايت په مركز كې مېرمنې د پام وړ فعاليتونه

زنان هنوز هم با چالش روبرو هستند، اما دستاوردها به مراتب بیشتر است!

◇ ص. سیرت

استاد و چه به عنوان دانشجو توجه بیشتر صورت گیرد. لیمه نیازی، خبرنگار تأکید می‌کند که حضور اندک زنان در مراکز آکادمیک و آموزشی است و به نارضایتی زنان باید در این خصوص توجه شود.

خانم نیازی، مشکلات امنیتی و محدودیت‌های اجتماعی را از دلایل عمده می‌خواند و می‌گوید: «به علت مشکلات امنیتی و محدودیت‌های جامعه شماری از دختران در برخی مناطق کشور به ویژه در مناطقی که طالبان فعالیت دارند، نمی‌توانند حتی به مکتب بروند و بسیاری‌ها بعد از تمام کردن مکتب، نمی‌توانند به تحصیلات عالی خود ادامه دهند که این خود می‌تواند پیامدهای ناگوار در آینده داشته باشد.»

سنت‌های اجتماعی حاکم در افغانستان سبب شده که شماری از خانواده‌ها کمتر به تحصیلات دختران شان توجه کنند، به ویژه خانواده‌های که مشکلات اقتصادی دارند، ترجیح می‌دهند روند آموزشی پسران شان را تمویل و حمایت کنند. این مورد حتی به خانواده‌های که در شهرها زنده‌گی می‌کنند و باورهای نسبتاً روشن‌تری در رابطه به آموزش زنان و دختران دارند، صدق می‌کند.

لیمه نیازی در مورد میزان پایین حضور زنان به عنوان استاد در دانشگاه‌ها می‌گوید که جامعه‌ی مردسالار و سنتی افغانستان سبب شده که مشارکت زنان در این بخش پایین باشد. بر بنیاد نظرسنجی اداره انکشافی سازمان ملل متحد، از هر پنج

آموزش و میزان حضور افراد با سواد و تحصیل یافته به ویژه زنان در یک جامعه، نشان‌دهنده وضعیت اجتماعی و سطح توسعه‌ی است. در جوامع که زنان آموزش ندیده باشند و یا میزان حضور زنان تحصیل یافته اندک باشد، رشد و توسعه‌ی اجتماعی آن جوامع دشوار و حتی ناممکن به نظر می‌رسد.

در این تحلیل روی میزان حضور زنان در سکتور آموزش عالی افغانستان بحث می‌کنیم؟ و این که این حضور چقدر تأثیر گذار است؟

در جریان نزدیک به دو دهه، تلاش‌های فراوان برای افزایش حضور زنان در بخش‌های مختلف به شمول تحصیلات عالی صورت گرفت، اما هنوز وضعیت زنان حداقل در تحصیلات عالی که در این یادداشت روی آن بحث می‌شود اندک و به گفته‌ی برخی‌ها، غیرقابل پذیرش است.

ارقام اداره ملی احصاییه و معلومات نشان می‌دهد که از میان بیش از ۳۸۷ هزار و ۹۰۰ محصل در دانشگاه‌های دولتی و خصوصی، فقط ۱۰۸ هزار و ۸۰۰ تن آن دختران اند؛ در حالی که حضور مردان به بیش از ۲۷۹ هزار تن می‌رسد.

همین گونه در میان استادان پوهنتون‌های دولتی و خصوصی که شمار شان به ۱۸ هزار و ۹۹۸ تن می‌رسد، فقط دو هزار و ۶۱۷ تن آن زنان اند.

زنان فعال افغان این داده‌ها را اندک می‌خوانند و تأکید دارند که باید به حضور بیشتر زنان در بخش تحصیلات عالی، چه به عنوان

خورشیدی، شمار استادان زن در پوهنتون‌ها به ۲۰۰ تن می‌رسید، هیچ دختری در پوهنتون‌های کشور حضور نداشت، اما در حال حاضر نزدیک به چهل درصد محصلان را در پوهنتون‌های دولتی و خصوصی افغانستان دختران تشکیل می‌دهند و این آمار با گذشت هر سال بر بنیاد اطلاعات وزارت تحصیلات عالی در حال افزایش است.

زنان و دختران افغانستان امروز در هیچ بخشی، به هیچ عنوان با دو دهه‌ی گذشته قابل مقایسه نیستند. امروزه افزون بر بخش‌های ملکی شماری زیادی از زنان افغان در صفوف نیروهای پولیس ملی و اردوی ملی مصروف خدمت به مردم کشور خود هستند و به صدها خانم نیز در بخش‌های نظامی تحصیلات شان را تکمیل نموده‌اند.

این که چالش‌ها در همه بخش‌ها برای زنان افغان هنوز هم وجود دارد و زنان برای تأمین حقوق شان از تحصیل گرفته تا کاربابی با مشکلات روبرو هستند، به هیچ کس پوشیده نیست و دولت جمهوری اسلامی افغانستان هم شکایت‌ها و نارضایتی‌های زنان را می‌پذیرد و اسباب و عوامل آن نیز مشخص است که دشمنان رفاه و پیشرفت افغانستان با تداوم جنگ در کشور و برهم‌زدن نظم جامعه سبب پس‌مانی و عملی نشدن برخی برنامه‌ها شده‌اند، اما نباید فراموش کرد که دستاوردها در بخش تأمین حقوق و توانمندسازی زنان در مقایسه با چالش‌های که فرا راه زنان قرار دارد بسیار زیاد است و باید تأکید کرد که دستاوردهای امروز زنان افغان، بدون تلاش‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولت جمهوری اسلامی افغانستان برای زنان ناممکن و غیرعملی بود. بنا بر این می‌توان گفت که زنان افغان در دو دهه‌ی گذشته تا اینجای کار با موفقیت‌های بسیار دست یافته‌اند و این راه دراز است و باید با اراده‌ی جدی به پیش گام برداشت. برای رسیدن زنان به اهداف خود دولت جمهوری اسلامی افغانستان نیز برنامه‌های عملی و مؤثر را روی دست دارد.

دختری که از مکتب فارغ می‌شود، فقط یک نفر به پوهنتون و مراکز آموزش عالی راه می‌یابد. این ارقام در حالی آرایه شده که بسیاری از بانوان به دلیل مشکلات امنیتی و اجتماعی، تحصیلات عالی را نیمه تمام می‌گذارند و یا هم پس از ختم دوره تحصیل به فعالیت ادامه نمی‌دهند. بر بنیاد معلومات یونیسیف حدود چهار میلیون کودک که بیش از ۶۰ درصد شان دختر اند به مکتب نمی‌روند و دخترانی هم که به مکتب می‌روند در محلات دور دست و ولایات مکتب را به پایان نمی‌رسانند.

بحث دوم این که حضور زنان در سکتور آموزش عالی افغانستان هرچند اندک است؛ اما آیا تأثیرگذاری دارد یا خیر؟

در پاسخ به این پرسش، دیدگاه‌های متضاد وجود دارد. باور نخست اینست که حضور اندک زنان هرچند در مقایسه با مردان هنوز هم اندک است، اما بدون تأثیرگذاری نیست. زنانی که به عنوان استاد در تحصیلات عالی مشارکت دارند، در روندهای علمی سهیم‌اند و حداقل از ادامه تبعیض جنسیتی سیستماتیک جلوگیری می‌کنند.

اما برعکس، گروه دوم باورمندند که در سیستم مردسالار و سنتی آموزش عالی افغانستان، زنانی که در این سکتور حضور دارند؛ به نحوی در سردرگمی به سر می‌برند. یا سخن آنان شنیده نمی‌شود و یا هم این زنان خودشان را در سیستم مردسالار گم کرده و از آن تأثیرپذیر شده‌اند.

جامعه‌شناسان باور دارند که تداوم مشارکت کم‌رنگ زنان در تحصیلات عالی، پیامدهای منفی و ناگواری برای رشد اجتماعی این قشر دارد.

بطی ساختن روند رسیدن به برابری اجتماعی، ادامه تبعیض جنسیتی در نصاب‌های آموزشی، عدم حضور زنان در برنامه‌های پژوهشی، دست کم گرفتن صدای زنان در مسایل مهم سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و علمی و اقتصاد پایین زنان از پیامدهای آن می‌تواند باشد.

با این همه، آنچه امیدوارکننده است این که در سال ۱۳۸۱

زنان و کودکان افغان قربانی‌های فراوان داده اند، اما به فردای بهتر امیدوار اند

◇ نیکمل ساعی

داخلی و خارجی نشر شده که نشان می‌دهد، گروه طالبان همواره نسبت به این اصول و ارزش‌ها بی‌اعتنایی نشان داده و تنها راه اعمال قدرت به هر طریق را در پیش گرفته‌اند. استفاده از غیرنظامیان، به‌خصوص زنان و کودکان منحصراً سیر انسانی هیچ‌گونه توجیهی ندارد و یک اقدام غیر اسلامی و انسانی و بزدلانه محسوب می‌شود، اما برای طالبان قتل آدم‌های بیگناه و ویران‌سازی کشور یک امر عادی است و ثابت شده که این گروه هیچ احساسی در برابر مردم و کشور ندارند.

در بسیاری موارد در برخی مناطق کشور به‌خاطر حفظ جان غیرنظامیان و تخریب نشدن خانه‌های مسکونی و تأسیسات عامه باعث شده که نیروهای امنیتی و دفاعی مجبور شوند دست از جنگ برداشته و عقب‌نشینی تاکتیکی نمایند، زیرا نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان که مسوولیت و مکلفیت شان تأمین امنیت جان و مال مردم است و همچنان با اصول و ارزش‌های اسلامی پایبند می‌باشند، به‌خاطر این هدف مجبور می‌شوند به حملات بزدلانه طالبان پاسخ ندهند.

این در حالی است که تاکنون گزارش‌های مختلفی از برخوردهای طالبان با کودکان و قربانی گرفتن شان از کودکان و زنان به نشر رسیده است. به نمونه مثال چند سال پیش

اسناد و مدارک فراوان در آرشیف رسانه‌های داخلی و خارجی و همچنان نزد دولت جمهوری اسلامی افغانستان موجود است که گروه طالبان در جنگ از زنان و کودکان به عنوان انسانی استفاده کرده و حتی از خانه‌های مسکونی به عنوان سنگر نیز استفاده می‌نمایند. در تازه‌ترین مورد چند روز پیش محمدیاسین ضیا، سرپرست وزارت دفاع ملی کشور در یک کنفرانس خبری در کابل گفت که افراد گروه طالبان از کودکان و زنان به عنوان سپر انسانی استفاده می‌کند؛ امری که خلاف همه ارزش‌های اسلامی و اصول اخلاقی و بشری است.

بر اساس موازین حقوق بشردوستانه بین‌المللی، حمله بر غیرنظامیان ممنوع است. هم‌چنان حمله بر ملکیت غیرنظامی و تأسیسات عامه (خانه‌ها، شفاخانه‌ها، مکاتب، اماکن زیارتی و ابنیه فرهنگی و تاریخی و ...) ممنوع است. همچنان استفاده از سلاح‌هایی که تمایز بین نظامی و غیرنظامی و اشیاء غیرنظامی توسط آن‌ها ممکن نیست نیز ممنوع است. همچنان اصول دیگری نیز در قواعد حقوق بشردوستانه بین‌المللی در رابطه با مخاصمات مسلحانه وجود دارد که همواره از سوی طالبان نادیده گرفته می‌شود که اصل تناسب و اصل احتیاط از جمله آن‌هاست. اما به‌دها گزارش از سوی رسانه‌های مختلف

هویت شهروندی افغان را ندارند و تنها به هوای حکمروایی مجدد و اعمار امارت و نشانیدن سیاست‌های خود بر کرسی وارد مذاکرات صلح می‌شوند. اما می‌توان تأکید کرد که اگر طالبان واقعاً خود را شهروند افغانستان می‌خوانند و آن‌گونه که ادعا دارند بخشی از مردم هستند، پس تنها راهی که می‌تواند جامعه آنان را بپذیرد این است که به ارزش‌های اسلامی و انسانی باورمند شوند و به این درک برسند که اگر به حقوق مردم به ویژه حقوق زنان ارزش قایل نشوند هیچگاه در میان مردم جای پیدا نخواهند کرد؛ شاید دست به جنایات بزنند و مردم را به قتل برسانند و خانه‌ها، مکتب‌ها، شفاخانه‌ها، و مساجد را بازهم به آتش بکشند و ویران کنند، اما بدون شک دولت جمهوری اسلامی افغانستان به کمک مردم دوباره مکتب‌ها، شفاخانه‌ها و مساجد می‌سازند و نبض زنده‌گی همچنان در این سرزمین خواهد تپید و زنده‌گی همچنان ادامه خواهد داشت، تنها چیزی که وجود نخواهد داشت طالب و ذهنیت پوسیده آنان خواهد بود. بسیار واضح است و این را تمام جهان درک کرده که مردم افغانستان اعم از زن و مرد خواهان برگشت و زنده‌گی به دوران سیاه طالبان نیستند و در این دیار پس از این سرود سبز آزادی بار بار خوانده خواهد شد،

دروازه‌های مکاتب دوباره به روی دختران این سرزمین بسته نخواهد شد و زنان افغان نیز دیگر در چهاردیواری‌های خانه‌های شان زندانی نیستند و دوشا دوش مردان برای فردای افغانستان گام برخواهند داشت، بنا بر این در چنین یک وضعیتی که اراده همه‌گان برای فردای بهتر و یک افغانستان مرفه‌ی آهین است، طالب با کشتن آدم‌ها و سپر قرار دادن زنان و کودکان برای برآورده شدن مقصد و هدف شوم خود هیچگاه پیروز نخواهد شد.

«بی‌بی‌سی» گزارشی را مبنی بر استفاده طالبان از دختر هشت ساله برای طرح ریزی یک بم‌گذاری به نشر رسانده بود، هم‌چنان گزارش دیگری نیز از سوی رسانه‌ها در رابطه با این‌که طالبان با استفاده از تبلیات‌ها و پیچ‌کاری‌های مخصوص، اطفال را مجبور به اجرای حملات انتحاری می‌کنند به نشر رسیده بود. در ۲۹ میزان ۱۳۹۴ گزارش دیگری از سوی «روزنامه اطلاعات روز» به نشر رسیده که در آن وزارت امور داخله از استفاده طالبان از کودکان در صف‌های تروریستی و گروه‌های دهشت افکن یادآوری کرده است. در گزارش دیگری که از سوی همین روزنامه در ۳۱ جوزای ۱۳۹۵ به نشر رسیده، طالبان با ترویج فرهنگ بچه‌بازی به صفوف پولیس رخنه کرده و از طریق آن‌ها پولیس را مورد هدف قرار می‌دهد. مثال‌های زیادی از به‌کارگیری طالبان از اطفال و زنان در رسانه‌ها وجود دارد. جدا از آن هم بسیاری از حملات دهشت افکنانه آنان توسط مردان زنانه پوش انجام می‌شود تا کمتر مورد شک و تردید پولیس قرار بگیرند. اما به تازه‌گی محمد یاسین ضیا، سرپرست وزارت دفاع ملی کشور، از استفاده طالبان از زنان و کودکان به عنوان سپر انسانی خبر می‌دهد که خلاف تمامی موازین حقوق بشری و آموزه‌های دینی است. بی‌باوری طالبان نسبت به حقوق زنان و اطفال از بحث‌های عمده و نگران‌کننده در راستای صلح در کشور است. گروهی که هیچ‌گاهی این دو قشر را مورد پذیرش قرار نداده و حقوق انسانی شان را به رسمیت نشناخته، چطور می‌تواند طرف حکومت در مذاکرات صلح قرار بگیرد و چرا ما نیازمندیم تا با آنان صلح کنیم؟ شاید در آغاز گفتگوهای صلح امیدها برای ادغام طالبان در میان مردم وجود داشت، اما رفته رفته دیده می‌شود که آن‌ها هیچ‌انگیزه‌ای برای ادغام با مردم افغانستان و پیدا نمودن

محمد صابر ژمن

د ښځو پر وړاندې تاوتریخوالی؛

د تېرو دوو لسيزو لاسته راوړنو باوجود بیا هم د ښځو پر وړاندې تاوتریخوالی جریان لري

پولسان

برخه خلک یې بې سواده او د ښځو له هغو حقونو چې اسلام ورکړي بې خبره دي. همدا لامل دی چې ښځې له خپلو طبیعي او اسلامي حقونو بې برخې پاتې شوې دي، حتی د ښځې له خوا د میراث غوښتنه تراوسه یو عیب او پیغور گڼل کېږي. سره له دې چې د اسلام مبارک دین ښځو ته د خپل ژوند د ملگري د انتخاب حق ورکړی دی؛ مگر نارینه (پلرونه او وروڼه) یې نه یوازې له ښځو دغه حق اخلي؛ بلکې هغوی په بدو کې یا د پیسو په بدل کې پلوري او راتلونکی ژوند یې تباه کوي.

د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي په اړه دې وروستيو کې د هېواد په بېلا بېلو سيمو کې له ښځو سره د زړه بوړنوونکيو تاوتریخوالي خبرونه اورېدل کېږي. که څه هم افغان حکومت او نړيوالې ټولنې په تېرو دوو لسيزو کې د افغان ښځو د ژوند ښه کولو د مبارزې په نوم زياتې هڅې او لگښتونه هم وکړل؛ خو دا هڅې په هغه لاره کې چې اړتيا یې وه؛ نه دي ترسره شوې.

که واقعاً موږ له خپل ژوند، راتلونکي، سوکالی او پرمختگ

که انساني ټولنه واحد وجود وگڼو؛ نو ښځه د دغه وجود نیمه او مهمه برخه تشکیلوي؛ خو په ټولنه کې د دغه وجود پر وړاندې ناسم او له تاوتریخوالي ډک چلند جریان لري. زموږ په ټولنه او چاپیریال کې اوس مهال هم د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي اکثره پېښې او بېلگې موجودې دي. که ښځه له یوې خوا د ټولنې نیمه برخه بلل کیږي؛ خو له بلې خوا د خاوند لپاره آرام، ډاډ، خوښي او تسکین راوړونکې هم ده؛ خو خلک لا هم د ښځو پر وړاندې له تاوتریخوالي ډک چلند کوي، په خپلو اولادونو کې د زوی او لور څرگند توپیر کوي، د لور په نسبت زوی ته زیات ارزښت ورکوي، د ښځو پر وړاندې زموږ دا او دې ته ورته نورې بې عدالتۍ زموږ له کم علمۍ څخه سرچینه اخلي. زموږ په ټولنه کې د ښځو رول، لاسته راوړنو او کار ته هیڅ یا لږ ارزښت ورکول کېږي، حال دا چې ښځې تر سربېره زحمت گالي؛ ځکه د کور د چارو د سنبالولو او د اولادونو د روزنې او پالنې ترڅنگ د ښه ژوند تېرولو کې مهم او اساسي رول لري.

څرنگه چې افغانستان یوه دودیزه او مذهبي ټولنه ده او ډېره

کېږي، چې دا بيا ډېرې زړه بوږنونکې وي. د دغو پېښو اکثریت يې د جهالت او ناپوهۍ له کبله رامنځته کېږي. د پردې کلتور اغېزې، د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي له اساسي لاملونو څخه دی.

ټولنه کې د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي د مخنيوي لارې چارې:

عامه پوهاوی: د ښځو د حقونو او په ټولنه کې يې د ځای په اړه د تلویزونونو، راډیوگانو او نورو لارو د خلکو عامه پوهاوی زیاتول.

پوهه او د باسوادو خلکو زیاتېدل: په کلیوالو او لرې پرتو سیمو کې چې څومره پوهه زیاته شي، په هماغه اندازه د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي پېښې را کمېږي.

د ښوونځیو، پوهنتونونو د استادانو او د دیني عالمانو رول: د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي په کمولو کې د ښوونځیو، پوهنتونونو د استادانو او د دیني عالمانو رول تر ټولو زیات دی. دوی باید د اسلام د لارښوونو په چوکاټ کې د ښځو حقونه بیان کړي او خلک له ښځو سره ښه چلند ته راوبلي. د دې ترڅنگ د تاوتریخوالي د نورو ډولونو لکه: جنسي تیرۍ، په لارو، کوڅو کې د ښځو ځورول او نورو پر ضد هم اسلامي او افغاني دریځ خلکو ته روښانه کړي؛ ترڅو ټولنه مو د نورو ټولنو سره سیاله او د پرمختګ پر لور روانه شي.

سره مینه لرو؛ نو حتمي او ضروري ده چې د ښځو پر وړاندې خپل چلند بدل کړو، له هغوی سره په نرمۍ چلند وکړو؛ ځکه ښځه د کور پالونکې او د اولادونو روزونکې ده او دا ډېره اړینه ده چې د هغوی د دغه مهم رول درناوی وکړو؛ ترڅو چې د ښځو جنسیت او ارزښت ته درناوی ونشي، امکان نشته چې ټولنه به له موجوده ستونزو او ناخوالو څخه خوندي شي؛ ځکه مور د خپلې ټولنې نیمه برخه په خپله او په لوی لاس له پامه غورځولی ده.

کله چې د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي خبره کېږي، باید له پامه ونه غورځوو چې دا مسئله یوازې په افغاني ټولنې پورې اړه نه لري؛ بلکې په ټوله نړۍ کې له هرو دریو یوه ښځه د تاوتریخوالي ښکار ده. که په افغاني ټولنه کې کورنۍ تاوتریخوالی ډېر دی؛ مګر په نورو ټولنو کې د تاوتریخوالي نور ډولونه شتون دي د بېلګې په توګه د ښځو سره د جنسي تاوتریخوالي کچه په ټولې نړۍ کې لوړه ده.

په ټولنه کې د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي مهم او اساسي لاملونه:

په اسلام کې د ښځو له حقونو څخه د خلکو ناخبري: اکثره هېوادوال د ښځو له هغو حقونو او مقام څخه ناخبره دي، چې اسلام ورته ورکړي دي.

جهالت یا د پوهې کمښت: د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي ډېری خطرناکې پېښې په کلیوالو او لرې پرتو سیمو کې

خسته ام از این کویر، این کویر کور و پیر
این هبوط بی دلیل، این سقوط ناگزیر
آسمان بی هدف، بادهای بی طرف
ابره‌های سر به راه، بیدهای سر به زیر
ای نظاره‌ی شگفت، ای نگاه ناگهان!
ای همواره در نظر، ای هنوز بی نظیر!

آیه آیه ات صریح، سوره سوره ات فصیح
مثل خطی از هبوط مثل سطری از کویر
مثل شعر ناگهان، مثل گریه بی امان
مثل لحظه‌های وحی، اجتناب ناپذیر
ای مسافر غریب، در دیار خویشتن
با تو آشنا شدم، با تو در همین مسیر!
از کویر سوت و کور، تا مرا صدا زدی
دیدمت ولی چه دور! دیدمت ولی چه دیر!
این تویی در آن طرف، پشت میله‌ها رها
این منم در این طرف، پشت میله‌ها اسیر
دست خسته‌ی مرا، مثل کودکی بگیر
با خودت ببر، خسته ام از این کویر!

قیصر امین‌پور

غزل

بیا دې سهي نکریم په هغو سترگو
یو ځلې هم هغسې په مړو سترگو
خیر دی که زما سترگې دې بدې شي
ته خو راته گوره په دا ښو سترگو
زه دې کریم اشنا د شوگیرو سره
وړي مې خوبونه ستا اودو سترگو
زه یم چې د زړه په سترگو تا وینم
چا رڼا لیدلې په ړندو سترگو
څومره ترېنه وړي دي حیران یمه
سترگې د خاطر ستا د مړو سترگو
خاطر افریدی

شاه اگر دختری از شهر سمنگان باشد
عشق آواره ترین شاعر یمگان باشد
شادیان را چقدر در دل خود جا دادم
تا چنین پیش قدمهات چراغان باشد
هرچه ابراند به پلکان خود آویخته‌ام
آسمان دم‌به‌دم آستن باران باشد
بیرق عاشقی از بلخ نیافرشت کسی
شاید از عشق همه شهر پشیمان باشد
بنشین چای بنوشیم کمی اول سال
چای تلخ است بگو قند فراوان باشد
سرخ‌ی عشق تو لب‌های مرا شعر آموخت
از خدا نیست پس از خلق چه پنهان باشد
نامت از قافیه‌های غزلم پنهان ماند
عشق از بس که عزیز است به زندان باشد

قمبر علی تابش

غزل

لاس او پښې وهمه ستړی ستړی یم
مینه کې دې هسې اوبو وړی یم
مه مې غورځوه د غورځېدو نه یم
و مې کره، شین به شمه، زړی یم
مینه غواړم، زړه غواړم، له ښکلیو نه
سوال یمه، لا هغسې نیمگری یم
مه ویرپره، خوله مې نشته، نه دې خورم
زار نه لرم، مار نه یمه، پړی یم
ما باندي احسان چې وخته ونه کړې
زه مې د ژوندون په اوږو مړی یم
سیوری مې په سر د پسرلي گرځي
شکر د وړمو د بهیر غړی یم

باز محمد عابد

غزل

درد یم خو درمان یی راته نوم اینبی
اور یم خو باران یی راته نوم اینبی
بند په بند ترلی یم، حیوان غوندې
هسې تش انسان یی راته نوم اینبی
خان مې سوزوم د لپونتوب په اور
ژارم خو خندان یی راته نوم اینبی
مړې مې کړې د کور د روښانتیا ډېوې
تور یم خو روښان یی راته نوم اینبی
یو د ژوند ارمان مې هم تر سر نه شو
ژونده! ستا ارمان یی راته نوم اینبی
اوس د پسرلي هم رنگ الوتی دی
گل یم خو خزان یی راته نوم اینبی
مصطفی پسرلی

با قطاری که قرار است مسافر باشم
کاش پهلوی تو در کوپه‌ی آخر باشم

در هتل‌های جهان نه، دلم آن جاها نیست
دور دنیای خودم گردم و شاعر باشم

سر هر سال نو انبان سفر بردارم
سقف هر خانه پرستوی مهاجر باشم

تو به جای من و من جای تو - نقش آوردم
کاش در نقش تو بازیگر ماهر باشم

در سکوتی که سگ از سایه‌ی خود می‌ترسد
من که باشم؟ که در آرامش خاطر باشم

مرگ فیلمی ست که بایست تماشاچی آن
متواتر... متواتر... متواتر... باشم

عفیف باختری

بخوانم

بگذار سر به سینه‌ی من تا که بشنوی
آهنگ اشتیاق دلی دردمند را
شاید که بیش از این نپسندی به کار عشق
آزار این رمیده‌ی سر در کمند را

بگذار سر به سینه‌ی من تا بگویمت
اندوه چیست، عشق کدامست، غم کجاست
بگذار تا بگویمت این مرغ خسته‌جان
عمریست در هوای تو از آشیان جداست

دل‌تنگم آنچنان که اگر بینمت به کام
خواهم که جاودانه بنالم به دامت
شاید که جاودانه بمانی کنار من
ای نازنین که هیچ وفا نیست با منت

تو آسمان آبی و روشنی
من چون کبوتری که پرّم به هوای تو
یک شب ستاره‌های تو را دانه‌چین کنم
با اشک شرم خویش بریزم به پای تو

بگذار تا ببوسمت ای نوشخند صبح
بگذار تا بنوشمت ای چشمه‌ی شراب
بیمار خنده‌های توام بیشتر بخند
خورشید آرزوی منی گرم‌تر بتاب
فریدون مشیری

رشد هنر و فرهنگ سبب می‌شود که جامعه عاری از خشونت و افراطیت شود

◇ وحیده اچکزی

داده شد. رویا حسنی یکی از اشتراک کننده‌گان در این برنامه گفت: «هدف این نمایشگاه عکس، توجه مخاطبین و مقامات مسؤول به وضعیت ناهنجار کودکان در افغانستان است. کودکان کار در افغانستان آسیب‌های اجتماعی فراوانی دیده و به دور از یک جامعه‌ی فرهنگی و هنری رشد کرده که این موضوع عواقب ناگوار را در پی دارد.» علی هنریار رییس مؤسسه‌ی هنریار از برگزار کنندگان اصلی این برنامه بود. او پاسداری از هنر را سرچشمه‌ی فرهنگ دانست و افزود که هنر دوستان در تقویت هنر و فرهنگ تلاش همه جانبه نمایند تا جامعه‌ی عاری از خشونت و افراطیت داشته باشیم. سخنان دیگر برنامه علی پرویز، رییس مؤسسه‌ی حمایت از کودکان روی تأثیرگذاری تصویر که می‌تواند بلندگویی بروز احساسات درونی و بیرونی اطفال باشد صحبت کرد و گفت که عکس می‌تواند عاطفه هنری آنان را تقویت کند.

تقویت و رشد هنر در همه‌ی جوامع دریچه‌ی برای عبور از کدورت و خشونت و روزنه‌ی برای همدیگر پذیری و مبارزه در برابر خشونت پنداشته می‌شود. به همین هدف، موسسه‌ی هنری و فرهنگی هنریار نمایشگاهی تحت نام «برنامه‌ی هنری منع خشونت علیه اطفال و زنان» در تالار وزارت اطلاعات و فرهنگ برگزار کرد. این برنامه شامل نمایش فلم کوتاه، نمایشگاه عکس و پرسش و پاسخ در مورد نقش هنر و فرهنگ در ساختار جامعه می‌شد. درون‌مایه‌ی فلم‌های کوتاه در این برنامه اینگونه بود که نباید تفاوت جنسیتی بین زن و مرد قایل شد و نیز باید معیار انتخاب افراد در اداره‌های دولتی استعداد و شایستگی فرد باشد نه جنسیت، چون اینگونه یک قشر بزرگ جامعه‌ی عقب‌گرد فرهنگی و هنری خواهند داشت. بخش دیگری این برنامه شامل نمایشگاه عکس میشد. در این نمایشگاه بیست و پنج عکس که سوژه‌های آن‌ها کودکان کار بودند، از رویا حسنی و آریتا نجفی نمایش

آن مواجه هستند.

در برخی موارد خشونت و آزار و اذیت زنان و دختران سبب شده که آنان دست از تعلیم و تحصیل و برنامه‌های که دارند بردارند و مجبور به خانه نشینی شوند، اما آنچه در این خصوص امیدوار کننده است، این که دولت افغانستان با قاطعیت از حقوق زنان دفاع کرده و مشارکت زنان در همه بخش‌ها و توانمندسازی زنان را در اولویت برنامه‌های خود قرار داده است.

مبارزه در برابر خشونت علیه زنان به برنامه‌های گسترده‌تر و زمان بیشتر نیاز دارد، زیرا این پدیده‌ها در میان مردم مروج بوده و محو آن در کوتاه مدت و به ساده‌گی آسان نیست، اما اراده‌ی جدی دولت و همکاری نهادهای جامعه‌ی مدنی، رسانه‌ها، امامان مساجد و بزرگان قومی در نهایت می‌تواند سبب محو این فرهنگ ناپسند در جامعه شود.

همچنین عزیز نظامی روانشناس، روی چگونگی عوامل خشونت در افغانستان صحبت نمود و نبود امنیت، بی‌عدالتی، مداخله‌ی اطرافیان و تقویت نگرش منفی در جامعه را باعث تولید خشونت و پرخاشگری در افغانستان عنوان کرد.

خشونت علیه زنان یکی از جدی‌ترین چالش‌ها برای زنان افغان هنوز به حساب می‌آید که در گوشه و کنار کشور شماری از زنان هنوز هم با این پدیده‌ی ناپسند دست و پنجه نرم می‌کنند. دولت افغانستان به همکاری جامعه‌ی جهانی در دو دهه‌ی گذشته برای تأمین حقوق زنان و توانمندسازی آنان تلاش‌های زیادی را انجام داده که در نتیجه‌ی آن امروز حضور و مشارکت زنان در همه عرصه‌ها به صورت قابل ملاحظه افزایش یافته است. اما با وجود این تلاش‌ها هنوز هم پدیده‌ی خشونت یکی از جدی‌ترین معضله‌ها به شمار می‌رود که زنان افغان با

«هدف این نمایشگاه عکس، توجه مخاطبین و مقامات مسؤول به وضعیت ناهنجار کودکان در افغانستان است. کودکان کار در افغانستان آسیب‌های اجتماعی فراوانی دیده و به دور از یک جامعه‌ی فرهنگی و هنری رشد کرده که این موضوع عواقب ناگوار را در پی دارد.»

که پېرې طالبان غواړي، چې په ټولنه کې ترېنه کرکه ونشي؛ نو باید د بنځو او انجونو حقوقو ته درناوی ولري

وحيده الله مهمند

مانۍ د ملي امنيت سلاکار جیک ساليوان د يکشنبې په ورځ د يو شمېر امريکايي رسنيو په سياسي خپرونو کې حاضر شول او د افغانستان د راتلونکي کړکيچن وضعيت په تړاو يې ځينې پوښتنې ځواب کړې. انتوني بلېنکن: طالبان بايد د مېرمنو حقونو ته درناوی ولري.

ښاغلي انتوني بلېنکن د آی بي سي تلویزوني شبکې خبري مجلې کې گډون وکړ. د خپرونې کوربه له ښاغلي بلېنکن څخه د امريکايي لوړ رتبه چارواکو د هغو وړاندوينو په اړه وپوښته، چې ويل شوي طالبان گواکې کونښن کوي يو ځل بيا قدرت ترلاسه کړي، خبريال پوښتنه وکړه: ستا په نظر له هغه وروسته به د ښځو حقوق او تحصيل څنگه شي؟ ولې امريکا بايد داسې يو حالت ته غاړه کېږدي؟ ښاغلي بلېنکن دې سوال ته په اشارې وويل: داسې حالت په هيڅ صورت د منلو نه دی. بلېنکن وويل: کابل ته په وروستي سفر کې يې له يوې ښاروالې، د ولسي جرگې يوې غړې او د ټولنيزې شبکې يوې ښځينه فعالې سره لېدنه ترسره کړه، فعلاً داسې فکر کوم چې

د متحده ايالاتو د بهرنۍ پالیسۍ لوړ پوړو چارواکو سره په جلا جلا مرکو کې د امريکا درې بېلا بېلو تلویزوني شبکو په خبري غونډو کې له دوی څخه د امريکايي ځواکونو له وتلو وروسته د افغان مېرمنو د راتلونکي په اړه وپوښتل.

له افغانستان څخه د امريکايي ځواکونو د وتلو نظريه په متحده ايالاتو کې د زياترو خلکو ملاتړ له ځان سره لري. د امريکا د بهرنیو چارو وزارت له خوا په خپاره شويو معلوماتو څخه داسې څرگنديږي، چې اکثره امريکايي نظاميان او نور لوړ رتبه چارواکي په دې باور دي، چې د افغانستان په جگړه کې بريان نشي موندلای. له بلې خوا د ياد هېواد ځينو سياستوالو او نظاميانو اندېښنه ښودلې، چې ممکن له افغانستان څخه د ټولو امريکايي ځواکونو وتل د امريکا متحده ايالاتو امنيت ته خطر پېښ کړي. سره له دې، له افغانستانه د امريکايي ځواکونو د وتلو د موضوع ترڅنگ د امريکايي رسنيو تمرکز د افغان مېرمنو پر حقوقو لکه د تحصيل حق باندې هم راڅرخي. د امريکا د بهرنیو چارو وزير انتوني بلېنکن او د سپينې

برنامې د افغان مېرمنو د حقونو خونديتوب باندې د پام وړ تاثيرات نه لري. د سي ان ان شبکې خبريال همدې خبرې ته په اشارې له ښاغلي ساليوان څخه په بحث کې وپوښتل: آيا امريکا د افغان مېرمنو برخليک طالبانو ته سپارلی او له هغه هېواد څخه وځي؟ جيک ساليوان په ځواب کې له افغان ځواکونو سره د امريکا نظامي مرستو ته اشاره وکړه، چې افغان ځواکونه اوس کولای شي د طالبانو مخه ونيسي.

د سي ان ان خبريال په بل سوال کې له ښاغلي ساليوان څخه وپوښتل: آيا باوري ياست چې افغان ځواکونه په يوازې ځان هېواد د طالبانو له تصرف او ولکې څخه ژغورلای شي؟ ښاغلي ساليوان وويل: نشي کولای د افغانستان راتلونکي کړکيچن وضعيت په تړاو وړاندوينه وکړي؛ مگر په عين حال کې يې وويل: امريکا د هر څه توان لري، چې له افغان ځواکونو سره په هره برخه کې مرسته او همکاري وکړي؛ ترڅو افغان ځواکونه وکولای شي د خپلې خاورې او خلکو څخه دفاع وکړي.

افغانستان اوس د شل کالو پخوا افغانستان نه دی. ښاغلي بلېنکن وويل: حتی طالبان هم اوس د کورنۍ جگړې غوښتونکي نه دي. هغه وويل: امريکا د افغان ځواکونو روزنې ته دوام ورکوي او د سولې په پروسې کې دخپل دي، که چيرې طالبان غواړي، چې په نړيواله کچه وپېژندل شي؛ نو بايد د ښځو او انجونو حقونو ته درناوی ولري. هغه زياته کړه: که چيرې طالبان داسې ونکړي؛ نو امريکا به پوره هڅه وکړي ترڅو هغوی (طالبان) دې ته مجبور کړي ترڅو په خپل فکر کې بدلون راولي. جيک ساليوان: په افغانستان کې د ښځو د حقونو خونديتوب لپاره د امريکا بشر دوستانه مرستې دوام مومي.

جيک ساليوان د فاکس ټلويزوني شبکې سره په يوې مرکې کې د امريکا ولسمشر جو بايډن هغې خبرې ته اشاره درلوده، چې ويلې يې و: امريکا به خپل بشر دوستانه او غير نظامي مرستې د افغان مېرمنو د حقونو د خونديتوب لپاره جاري ساتي؛ مگر د بارک اوباما د حکومت يوه لوړ پوړي چارواکي ويلي، چې دا ډول

از معلمی تا ماین پاکی؛ فضه رضایی به خاطر زنده‌گی دیگران شغل ماین پاک‌ی را انتخاب کرد

◇ یلدا اچکزی

کند. حس هم سویی و انسانی فضه را واداشت تا مسلک اصلی خود را که معلمی بود رها کند؛ بدون شک کمتر کسانی را می‌توان سراغ داشت که به خاطر آرامش دیگران و رفاه و آسایش هموعان خود دست به کار خطرناکی بزنند که ممکن است به قیمت جان تمام شود، اما فضه این کار را کرد و به خاطر نجات جان همدیارانش ماین پاک شد و بدون شک این کار او سبب شد که جان صدها نفر را نجات دهد.

اکنون فضه رضایی یکی از ۱۹ زن مین‌پاک است که در سال ۲۰۱۹ بامیان را به اولین ولایت عاری از مین در افغانستان تبدیل کردند.

گاهی یک حادثه مسیر زنده‌گی آدم‌ها را تغییر می‌دهد و صدای وجدان سبب می‌شود که به خاطر حفظ جان دیگران و یا هم دادن آرامش روحی به دیگران از خود گذری نشان بدهی، بدون شک چنین خود گذری و ابتکاری در شأن آدم‌های است که قلب و روح بزرگ دارند و زنده‌گی و رفاه خود را در خوش‌بختی و آرامش دیگران جستجو می‌کنند. خانم رضایی زمانی مصمم شد تا شغل ماین پاک‌ی را انتخاب کند و در راستای پاک‌سازی دیارش از ماین با جدیت کار کند که ماین جان چندین عضو خانواده‌اش را گرفت.

شاید تا چند سال پیش شماری از مردم افغانستان باورهای شان در باره زنان افغان به گونه‌ی دیگری بود و ذهنیت‌ها بیشتر بر این بود که زنان نمی‌توانند مانند مردان به کارهای شاق و خطر آفرین اقدام نمایند، اما با گذشت زمان و با ابتکارانی که زنان در همه بخش‌ها از خود نشان دادند، این باورها نادرست ثابت شد و گذشت زمان مردان را نیز به این باورمندی رسانید که زنان هم مانند مردان می‌توانند از عهده‌ی هرکاری موفق بدر آیند و در کنار مردان برای رفاه و آسایش هموطنان خود تلاش کنند. امروزه حضور زنان افغان در همه بخش‌ها به خوبی محسوس است و نقش و تأثیر گذاری زنان در پیشرفت جامعه نیز قابل ملاحظه است.

فضه رضایی، یکی از زنانی است که به خود باور کرده و از توانایی‌های خود استفاده نموده و مشکل‌ترین کار را توانسته با موفقیت به سر برساند و جان صدها نفر را نجات دهد. فضه ۲۶ ساله دو فرزند دارد. او عضو یک تیم مین‌پاک‌ی است که تمامی ۱۹ پرسونل این تیم را زنان تشکیل می‌دهند. فضه و همکارانش در سال ۲۰۱۹ میلادی از سوی انجمن کنترل اسلحه جایزه جهانی Arms Control Person را دریافت کردند. فضه می‌گوید که یک حادثه دل‌خراش سبب شد تا آرزوی معلمی خود را کنار بگذارد و به جای آن کار خطرناک مین‌پاک‌ی را شروع

شغلی زنان دارند. فضا درباره شرایط کاریش می‌گوید: «اینجا یک ولایت فقیر با نرخ بیکاری در سطح بالا است. مین‌پاکی یکی از محدود فرصت‌های کسب درآمد برای زنان است.» نان وابسته به مین

فضا بیشتر از آن که نگران امنیت جاننش در حین خنثی کردن مین‌ها باشد، نگران امنیت شغلیش است. او ادامه می‌دهد: «با پاک شدن این مناطق، من نمی‌توانم در ولایت‌های دیگری کار کنم که بسیاری از آن‌ها تحت تسلط گروه طالبان قرار دارند.» او برنامه‌های بزرگی در زندگیش دارد و می‌گوید: «هدف من این است که مهارت‌های فنی و تخصصی مین‌پاکی را بیشتر بیاموزم و زبان انگلیسی بخوانم. من همچنین علاقه دارم که در آینده پوهنتون بروم و ماستری‌ام را در بخش جامعه‌شناسی یا باستان‌شناسی بگیرم. بیکاری برای ما یک تهدید است. اگر به زنان مین‌پاک که زمین بامیان را از وجود مواد انفجاری پاک کرده‌اند. در دفترهای اداره مین‌پاکی وظیفه‌ی اداری داده شود، این امر امنیت شغلی آن‌ها را بیشتر می‌سازد.»

فضا می‌گوید: «کسب جایزه کنترل اسلحه در سال ۲۰۱۹ یک تفاوت بزرگی برای من و تیم ما ایجاد کرد. بعد از کسب این موفقیت، ما در جامعه‌ی افغانستان شناخته و الگو شدیم. ما اولین تیم مین‌پاکی زنان در افغانستان بودیم و ثابت کردیم که زنان می‌توانند مانند مردان سخت کار کنند که ما با آن‌ها برابر هستیم.»

خانم رضایی می‌گوید: «من چندین نفر از روستای خود را می‌شناختم که در اثر انفجار مین در بامیان زخمی یا کشته شدند. حتی صاحب‌خانه ما در یک حادثه انفجار مین پای خود را از دست داد. اما مرگ هفت کودک که همگی از یک خانواده در روستای ما بودند واقعاً مرا تحت تأثیر قرار داد. آن‌ها هنگامی که در کوه (تپه‌های روستا) بودند، همه یکجا در اثر انفجار مین کشته شدند. من به فرزندان خودم فکر کردم که ممکن است این اتفاق برای آن‌ها نیز رخ دهد.»

فضا همچنان می‌گوید: «در آن زمان، من به عنوان معلم به زنان روستایی در حومه بامیان خواندن و نوشتن آموزش می‌دادم. دوستان و خانواده‌ام، از جمله فرزندانم، با تصمیم من برای مین‌پاکی مخالف بودند. من به آن‌ها می‌گفتم که به خاطر آینده خود و فرزندانم وارد این عرصه می‌شوم؛ چون دوست دارم بامیان عاری از مین باشد تا همه بتوانند بدون هراس از قطع شدن دست و پای شان در اثر انفجار مین، درس بخوانند و از زندگی لذت ببرند.»

بیشتر خانواده‌ها هنوز از این شغل می‌ترسند. والدین این کار را دشوار و پرخطر می‌دانند. آن‌ها نمی‌خواهند زندگی دخترشان را به خطر بیندازند. همچنین در برخی از مناطق بامیان محدودیت‌های فرهنگی بیشتری وجود دارد و آن‌ها از زنانی که برای پول کار می‌کنند، خوش‌شان نمی‌آید.

اما، به طور کلی، جامعه‌ی بامیان نسبت به سایر مناطق افغانستان از نظر فرهنگی محدودیت‌های کمتری برای فعالیت اجتماعی و

ښځې هم د زده کړې حق لري؛ خومره چې نارینه د زده کړې حق لري، ښځې یې هم لري

◇ محمد صابر ژمن

ښځو زده کړه ډېره ضروري ده. د مثال په ډول کله چې یوه ښځه په زده کړې سینگار وي؛ نو هغه ښځه به ښه اولاد تربیه کړي داسې اولاد چې ټولنې ته خدمت وکړي، خپل او د نور حقوق به پېژني، د خلکو احترام او عزت به کوي؛ ځکه چې د دې اولادونو مور باسواده او پوهه لري، کوم زحمت یې چې د خپلو اولادونو په روزنه او پالنه کې گاللی وو هغه عبس او بې گټې نه شول. همدارنگه د اولاد د روزنې او پالنې ترڅنگ کله چې یوه ښځه زده کړه ولري، هغه به د خپل خاوند ترڅنگ اوږه په اوږه کار کوي او ښه عاید به ترلاسه کوي؛ نو ویلای شو چې د دوی اقتصاد به ډېر پرمختگ وکړي او په خپل ژوند کې به د اقتصاد له نظره کومه ستونزه و نه لري؛ خو کله چې یوه ښځه د زده کړې له حقه محرومه وي؛ نو هغه به په ژوند کې له ډېرو ستونزو او مشکلاتو سره مخ وي.

زموږ په جنگ ځپلي او سنتي هیواد کې ځینې ښځې نه غواړي زده کړه وکړي دا ستونزې کېدای شي خو دلیلونه ولري: لومړی شاید د زده کړې او سواد د گټې او ښیگنې څخه بې خبره وي. بله دا چې کېدای شي ښوونځي یې له کورونو څخه لیرې وي او ښځې د لارې د لیرې والي له امله

د اسلام له نظره زده کړه پر نارینه او ښځینه دواړو باندې فرض ده. الله جل جلاله د دې په اړه فرمایي: ژباړه (آیا برابر دي هغه څوک چې پوهه لري او هغه څوک چې پوهه نه لري؟) یعنې په دې آیت کې د علم او زده کړې ارزښت ته اشاره شوې ده. همدارنگه نبی کریم صلي الله عليه وسلم فرمایي: د علم زده کړه پرهر مسلمان نارینه او مسلماني ښځې باندې فرض ده. که چیرته د نارینه د زده کړې په هکله خبرې کیږي؛ نو د ښځو د زده کړې د ارزښت او اهمیت په اړه هم اشاره کیږي؛ ځکه کله چې یوه ښځه سواد ولري او د زده کړې له نعمته برخمنه وي؛ نو هغه ښځه هروروه خپل اولاد په ښه توگه روزي او ټولنې ته یې د ښه خدمت لپاره چمتو کوي د همدې لپاره د ښځو لپاره زده کړه ډېره مهمه او د ژوند لپاره یې اساسي مسله ده؛ ځکه چې ځینې فیلسوفان د دې په اړه داسې نظر لري: یوه ښځه هغه وخت بریالی کېدای شي چې د سواد په زیور سمباله وي، د خپل ژوند په ټولو چارو کې به د پوهې له برکته ښه تصمیم نیونکې وي او خپل ژوند به په ښه توگه پرمخ بوځي. همدارنگه په یوې کورنۍ او ټولنې کې د سړیو په پرتله د

ژوند په هره برخه کې ښې لاسته راوړنې لرلې دي چې ټول يې د خپلو زحمتونو مرهون دي، مور ټول بايد ورته پام وکړو له دې مخکې هم ښځو د ژوند په سختو شرايطو کې کار کړی، هرې ستونزې ته لکه غر درېدلې دي؛ خو په کاډبو وعدو، فکرونو او بې پردیي بايد کله هم وياړ ونه کړ؛ بلکې د خپلو اسلامي او ملي شعایرو په نظر کې لرلو سره سره کار وکړ، خپله ټولنه له ستونزو را وباسي او د سباوون رڼا ته يې کېږي. ښځې لياقت لري چې معلمه، ډاکټره، څارنواله، ژورناليسټه، جنرال، وزيره... شي د هغو فکر، استعداد ته بايد اوږه په اوږه ورسره ودرېږو؛ ترڅو په هره برخه کې ځانونه د نورو سره سيال کړي. فعلاً د ښوونې او روزنې په برخه کې زيات شمېر ښځينه ښوونکې په تدريس بوختې دي او څه باندې درې مليونه انجونې ښوونځيو ته ځي. په روغتيايي برخه کې هم زيات شمېر ښځينه کار کوونکې، ډاکټرانې او د ډاکټر د مرستيالانو په توگه په کار لگيا دي. په ټوليز ډول په دولتي ادارو کې د ښځو ونډه له ۳۰ تر ۴۰ سلنه ده. همدارنگه په نظامي چارو کې هم د ښځو ونډه ورځ تر بلې مخ په زياتېدو ده او د دفاع وزارت په وينا داسې يو پلان يې تر لاس لاندې نيولی چې په اردو کې د ښځو ونډه لس په سلو کې شي، همدارنگه د پوليسو په ليکو کې هم د ښځو او انجونو د جلب او جذب لړۍ په ډېره ښه توگه روانه ده، چې دا ټول پرمختگونه د پوهنې په برکت ترلاسه شوي دي.

نشي کولی ښوونځيو ته ولاړې شي همدارنگه کېدای شي چې د دوی د سيمې په ښوونځيو کې ښځينه ښوونکي نه وي؛ نو ځکه انجونې او ښځې نه غواړي چې زده کړه وکړي. بل اساسي علت يې ځينې نارينه دي چې خپل مخکيني او کاذب فکر باندې د ښځو زده کړو سره مخالف دي، دا هم څو لاملونه لري. لکه مخکې مو چې وويل په ښوونځيو کې د ښځينه ښوونکو نه شتون دا هم د دې لامل شوی چې نارينه خپلې لوڼې ښوونځيو ته نه پرېږدي، همدارنگه په کليو کې په ځانگړي ډول هغه ښوونځي چې د کره نيزو ځمکو په منځ کې موجود دي د کره نيزو ځمکو د کښت او د ځينو هلکانو د مزاحمت له امله چې ورته پېښېږي، د دې په خاطر انجونې نشي کولی ښوونځيو ته ولاړې شي. د دې ستونزو او مشکلاتو د هوارۍ لپاره د افغانستان جمهوري دولت او له هغه ارگانونو څخه چې د ښځو د حقوقو په لاره کې کار کوي دا غوښتنه کوو، چې دې ستونزو او مشکلاتو ته په کتو سره بايد داسې زمينې برابرې يا داسې لارې چارې ولټوي چې په ښوونځيو کې ښځينه ښوونکې مقررې او کميت او کيفيت ته يې پام لرنه زياتې کړي، په ځانگړي ډول هغو ولاياتو او سيمو کې چې دا ستونزې لري، د هماغو سيمو باسواده او پوهې ښځې دي په هغو ښوونځيو کې ځای پر ځای او مقررې کړي؛ ترڅو د ښځو له لارې دا ستونزې او خنډونه لرې شي. د تېرو دوو لسيزو ستونزو او مشکلاتو باوجود بيا هم ښځو د

زهرا نظری؛ دختری که موفقانه فراز و نشیب بازار کار را پیموده است

◆ ربابه رضایی

الگوی خارجی می‌پنداشتند». بعد از چند سال کار شبانه روزی در آرایشگاه که دست مزد آن را صرف مخارج خانواده می‌کرد و مشتریان اندکی داشتند، کار او کم‌کم سبب شد که بالاخره پای زنان اندک اندک به بیرون کشانده شود، آن هم وقتی که یک زن می‌خواست صورتش را اصلاح کند. این جریان برای زنان آزادی بخش بود و آن‌ها بعد از آن می‌توانستند به خودشان به ظاهرشان نیز توجه کنند.

زمانی که زهرای کوچک جوان شد، خواست کار و بار تجارت را با سرمایه‌ای که پس‌انداز کرده بود شروع کند. او تنها ده‌هزار افغانی داشت: «در آن زمان من خرد بودم؛ اما همیشه مادرم را همکاری می‌کردم، تا این که خودم آهسته آهسته فعالیت تجاری را شروع کردم».

حالا زهرا توانسته بیش از پنجاه خانم را در کار جذب کند که این ۵۰ خانم در ولسوالی‌ها و مرکز بامیان مصروف

تصاحب یک گوشه‌ی بازار مردانه توسط یک زن در زمانی که تازه رژیم طالبان سقوط کرده بود، کار آسانی نبود. هر زنی که جرأت می‌کرد به بازار برود و سهمی در بهبود وضعیت اقتصادی خانواده می‌گرفت با چالش‌های متعدد روبه‌رو می‌شد. اما زهرای کوچک با مادرش دکان آرایشگاه باز می‌کند. شغلی که آن زمان بنا بر باورهای اجتماعی و دینی نام‌نیکی نداشت.

پس از یک دوره مهاجرت مشقت‌بار، سهیلا رضایی با کودکانش به ولایت بامیان بر می‌گردند به امید این که در وطن خود لقمه نانی برای زنده ماندن پیدا کنند. او دوکانی در شهر بامیان خلاف تصور شهروندان باز می‌کند؛ دوکان آرایشگری، اولین آرایشگاه که پس از سقوط رژیم سیاه طالبان فعال می‌شود. زهرا می‌گوید: «زمانی که مادرم دوکان آرایشگری را فعال کرد از سوی اکثریت مردم تنبیه شد؛ چون جامعه‌ی سنتی بود و کار کردن زنان را در بازار فرهنگ بد و

این جایزه همه ساله برای بهترین کارآفرین زن در سطح افغانستان داده می‌شود. حالا سرمایه ۱۰۰۰۰۰ افغانی او به ۴ میلیون افغانی رسیده است. او با این حال از مشکلات زنان تجارت پیشه یاد کرده می‌گوید: «چندین سال است که ما زنان تجارت پیشه دادخواهی می‌کنیم تا برای ما یک مقدار زمین که توسط شهرداری بامیان توضیح شده اسناد آن را بدست بیاوریم؛ اما ۷ سال است که هنوز موفق نشدیم اسناد دکان‌های خویش را بگیریم».

همچنان زهرا نظری و اکثریت زنان تجارت پیشه در ولایت بامیان از نداشتن یک بازار معیاری شاکی هستند، تا آن‌ها همیشه بتوانند بازار تولیدات خویش را فعال نگهدارند و از سوی دیگر از نبود امنیت راه‌های مواصلاتی بامیان با دیگر ولایات شکایت دارند؛ چون نمی‌توانند تولیدات‌شان را به نمایشگاه‌ها برده و به فروش برسانند.

زنان تجارت پیشه بامیان توانسته‌اند در مدت زمان بسیار محدود، محصولات‌شان را با بهترین کیفیت تولید کرده و در بازار تجارت افغانستان جایگاه ویژه برای‌شان باز نمایند. اما از نبود برق، نبود امنیت در راه‌های مواصلاتی، نداشتن مارکیته مشخص شکایت دارند.

تولید صنایع دستی از قبیل قالین، برگ، نمد، گلیم و دیگر محصولات دستی سنتی است. زنانی که در ولسوالی ورس و پنجاب، یکه ولنک بامیان هستند، برگ و نمد و گلیم تولید می‌کنند. در شهیدان مرکز بامیان قالین و دیگر صنایع دستی را مطابق با طرح‌های که از سوی خانم نظری برای‌شان آماده می‌گردد، تولید می‌کنند.

خانم نظری می‌گوید: «انگیزه‌ی که باعث شد به تجارت رو بیاورم، استقلالیت داشتن به‌عنوان یک خانم در عرصه‌ی تجارت، اشتغال‌زایی برای زنان دیگر که در محرومیت هستند و معرفی کردن تولیدات سنتی زنان بامیان به جهان بود.»

او توانسته در عرصه‌ی تجاری فعالیت‌های چشم‌گیری داشته باشد. در بیشتر نمایشگاه‌های ملی شرکت کرده و چندین بار تولیدات سنتی‌شان را در کشور هندوستان، پاکستان، ایران و سایر کشورهای همسایه به نمایش گذاشته است. در نمایشگاه هندوستان از بین ۱۸ کشور قالین‌های او (افغانستان) مقام اول را گرفت.

زهرا نظری در سال ۱۳۹۷ توانست جایزه بهترین کارآفرین زن را در سطح افغانستان از آن خویش کند. او همچنان در سال ۱۳۹۸ جایزه بی‌بی خدیجه کبری را بدست آورد.

په ټولنه کې له گڼو مشکلاتو څخه را وتلې نوموتې ادبي، فرهنگي او اقتصادي څېره

محمد صابر ژمن

زمینې برابرې کړې.

لومړنۍ زده کړې يې:

اغلې مريم امرخېلې خپلې لومړنۍ زده کړې د پېښور په زاخيلو نومې سيمه کې د افغان کډوالو په يوه ښوونځي کې پيل کړې. په ۱۳۸۲ هـ کال له پېښور څخه يې خپل هيواد ته کډه وکړه او دلته د ميدان وردگو د ده افغانان د نسوان په ليسه کې په پنځم ټولگي کې شامله شوه. تر نهم ټولگي پورې يې په نوموړې ليسه کې درس وويل؛ خو کله چې يې ليسه وسوځول شوه، کورنۍ سره کابل ښار ته کډه شوه او پاتې زده کړې يې د زرغونې په عالي ليسه کې تر بکلوريا پورې بشپړې کړې.

لوړې زده کړې يې:

اغلې مريم امرخېله په ۱۳۹۱ هـ کال د کانکور تر آزمويښي وروسته د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي پښتو څانگه ته بريالۍ شوه او په ۱۳۹۴ هـ کال له دغه پوهنتون څخه خپل تحصيلي سند په برياليتوب سره ترلاسه کړ.

دندې يې:

په ۱۳۹۲ هـ کال د قومونو او قبايلو چارو وزارت د دفتر په رياست

د هر چا ژوند له بېلا بېلو پړاونو تېرېږي؛ خو بيا زموږ په گران او جنگ ځپلي هيواد کې چې نسلونه مو په جگړو کې رالوی او زاړه شوي، د دې ستونزو ترڅنگ زموږ په سنتي ټولنه کې ژوند او خرافات بله هغه رېږه ده چې ښځې خو څه کوي؛ بلکې نارينه هم په کې په ښه ډول زده کړه او کار نه شي کولای له رنگا رنگو مشکلاتو او ستونزو سره مخ وي. په همداسې نامنه جنگ ځپلي هيواد او خرافاتي ټولنه کې يو څه زده کول او ځان داسې ځای ته رسول چې حداقل خپل بار پورته کړي لويه بريا ده. دلته به تاسو د يوې زړورې مېرمنې ژوند، د هغې ادبي فعاليتونه، شعر او د اقتصادي خدماتو په اړه څه ولولئ چې زموږ ټولنه په ځانگړې ډول د ښځو لپاره د شمعي غوندې مثال دی دا نوموتې ادبي څېره اغلې مريم امرخېله ده.

پېژندنه: مريم امرخېله د ميدان وردگو ولايت اوسيدونکې د غلام حضرت لور ده، چې په ۱۳۷۴ هـ کال کې پيدا شوې ده. مريم امرخېله له ډېرو گڼو ستونزو او مشکلاتو سره وتوانيده چې د يوې فعالې انجلۍ په توگه هم خپلې زده کړې وکړي او هم په عين وخت کې نور سلگونو انجونو ته د زده کړې

۵- د کابل ښار یو شمېر له رواني ستونزو سره مخامخ ځوانان د ارواپوهنې ځانگړو تربیوي کورسونو ته معرفي کول.
۶- د راډیو له لارې د لیږې او نا امنه سیمو د ښځینه قشر د ذهن لوړولو لپاره تعلیمي فیچرونو او پروگرامونو جوړول او خپرول.

۷- د مېرمنو د ادبي او فرهنگي فعالیتونو د تقویت په موخه په کابل ښار کې د (مېرمن ادبي بهیر) په پروگرامونو کې همېشني گډون.

۸- د ښځو د حقونو لپاره په مختلفو ټولنیزو برخو کې دوامدار او هر اړخیز فعالیت.

لیکنې او آثار یې:

په بدو کې د ښځو ورکړه، د ښځو پر وړاندې تاوتریخوالی، د ښځینه تعلیمي بهیر د تنویر، د ښځو پر اقتصادي پیاوړتیا او د ځوان نسل د بیدارۍ په اړه لسگونه مقالې. راډیويي خپرونې، د سیمارونو لپاره څېړنیزې لیکنې او د ورځپاڼو لپاره د راپورونو جوړول د اعلیٰ مریم امرخېلې د لیکنو تر ټولو ستره منځ پانگه جوړوي.

کې د مامورې په حیث کار پیل کړ، په ۱۳۹۳ هـ کال کې د گوگل ژباړن پروگرام په انکشافی پروگرام کې د ایډیټرې په توگه فعالیت کاوه، په ۱۹۹۳ هـ کال د سرخط نومې ورځپاڼې سره د ښځو د برخې لیکواله او مسؤله وه، په ۱۳۹۳ هـ کال کې د چنار په نوم راډیو کې د ښځو د پروگرامونو پروډیوسره او د خبرونو ایډیټره وه او فعلاً د یوه شخصي سوداگریز شرکت مؤسسسه او رئیسه ده.

ادبي او اقتصادي فعالیتونه یې:

۱- د میدان وردگو ولایت له هغو ماشومانو سره په تعلیمي بهیر کې مرسته کول، چې ښونځي یې په جگړو کې سوځول شوي وو.

۲- په ۱۳۹۱ هـ کال (۲۵) هغو کورنیو ته د کار زمینه برابرول چې غوښتل یې خپل ماشومان ښونځي ته ولیږي.

۳- له میدان وردگو ولایت څخه بې وزله ماشومان کابل ته د زده کړې ترلاسه کولو په موخه انتقالول.

۴- د ۱۳۹۵ هـ کال له پیل څخه هغو (۲۵۰) مېرمنو ته د لاسي صنایعو په برخه کې د کار زمینه برابرول، چې په بدل کې یې خپل ماشومان ښونځي ته ولیږي.

فعالان حقوق زن:

حمایت مردم از نیروهای قهرمان امنیتی و دفاعی کلید پیروزی در برابر همه نگرانی‌هاست

◇ ننگیالی اچکزی

و رهبران سیاسی تاکید می‌کنند و می‌گویند، اگر ملت و دولت افغانستان به صورت یکپارچه برای حفظ نظام جمهوریت و دستاوردهای دوده‌ی گذشته ایستاده شوند هیچ قدرتی توانایی بر اندازی آن را ندارد.

فاطمه گیلانی، عضو هیات مذاکره‌کننده دولت افغانستان، در رابطه به خروج نیروهای امریکایی از افغانستان بر اتحاد و یکپارچه‌گی مردم تاکید می‌کند و می‌گوید این درست است که زنان برای دست‌آوردهای خود قربانی‌های زیادی داده‌اند، اما آنچه واضح و آشکار است، این است که ما دیگر از زن چندین دهه قبل صحبت نمی‌کنیم. زنان امروز، زنان قوی هستند که واقعاً دیگر کسی نمی‌تواند هر شرایطی را به آن‌ها تحمیل کند. زن افغان را دیگر کسی نمی‌تواند نادیده بگیرد و چندین ماه مذاکره در دوحه و چانه‌زنی نماینده‌گان زن گوبای این واقعیت بوده است.

به باور خانم گیلانی، در شرایطی که خروج کامل نیروهای امریکایی از خاک افغانستان قطعی شده است، باید تمرکز روی این شود که مساله صلح را تا پیش از سپتامبر نهایی کنیم و به سرانجام برسانیم، در پهلوی این موضوع مردم افغانستان به توانایی‌های نیروهای امنیتی و دفاعی خود باور دارند و این نیروها از حمایت همچنان مردم برخوردار هستند.

جو بایدن، رییس جمهور امریکا، با اعلام پایان طولانی‌ترین جنگ، از خروج کامل نیروهای کشورش از افغانستان تا ماه سپتامبر سال جاری میلادی خبر داد و گفت که امریکا به شکل نظامی پای خود را از افغانستان بیرون می‌کشد، اما فعالیت دیپلماتیک و کمک‌های بشردوستانه‌اش تداوم یابد. این خبر بازتاب فراوانی داشت.

اعلام خروج نیروهای امریکایی از افغانستان بازتاب گسترده در رسانه‌های داخلی و خارجی داشت و در محافل سیاسی در داخل و بیرون از افغانستان نیز در این خصوص تبصره‌های مختلف صورت گرفت. شماری از آگاهان خروج نیروهای امریکایی پیش از توافق صلح از افغانستان را غیر مسوولانه عنوان کردند. دولت جمهوری اسلامی افغانستان اما از خروج نیروهای امریکایی استقبال کرد و بر تداوم روابط دیپلماتیک با واشنگتن تاکید کرد.

در میان نگرانی‌های که از پیامدهای خروج نیروهای امریکایی از افغانستان وجود دارد، یکی هم نگرانی زنان افغان است که شماری از آنان نگران اند که با خروج امریکایی‌ها بیم آن می‌رود که دستاوردهای دو دهه‌ی زنان با خطر روبرو شود و حقوق زنان نیز در مذاکرات صلح نادیده گرفته شود.

شماری از فعالان حقوق زن با آن‌که در خصوص تامین حقوق و حفظ دستاوردهای شان نگران اند، اما بر اتحاد شهروندان کشور

یک نقطه مهم تاریخی قرار گرفته است که همه در آن نقش مهم بازی می‌کنند، از یک شاگرد مکتب گرفته تا یک جوان، کسانی که برای زنان کار می‌کنند، کسانی که برای اطفال کار می‌کنند، کسانی که در سیاست هستند، کسانی که در فرهنگ هستند، همه‌گی متحد برای یک افغانستان مستقل باید تلاش کنیم.»

خانم فرشته در ادامه گفت: «نگرانی‌هایی که من دارم، مانند هر شهروند دیگر این است که به سختی ساختیم، اکنون چه خواهد شد؟ آیا این خروج منجر به تشدید جنگ خواهد شد؟ به سختی و با رنج، ۲۰ سال است خشت‌خشت روی هم مانده‌ایم تا خانه‌مان را آباد کنیم. با این حال، نگران بودن ما را به مرحله عمل برساند، نه این که دست روی دست بگذاریم. باید برخیزیم. برای کودک این وطن برخیزیم، برای زنان این وطن برخیزیم، برای پدران و مادران این وطن برخیزیم.»

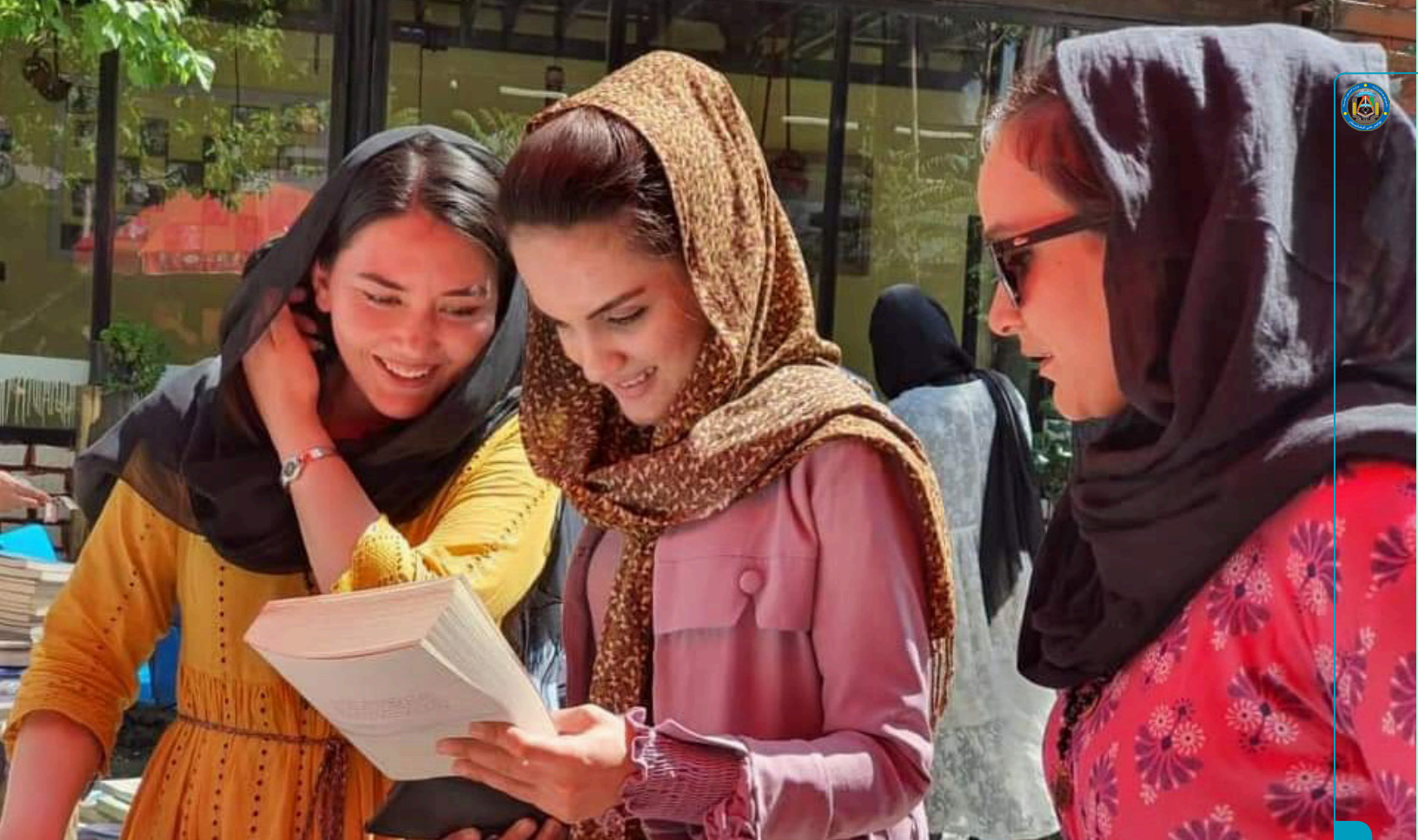
گیتا سعید، شاعر و فعال حقوق زنان که خودش قربانی جنگ است و همسرش از سوی طالبان در فاریاب کشته شد، می‌گوید که خروج امریکا برخلاف توقعات و انتظارات با در نظر داشت وضعیت بد جاری در کشور، کاملاً غیرمسئولانه است.

او پیش‌بینی می‌کند که اگر این خروج، آتش جنگی جدید را در افغانستان روشن کند، مردم اعم از زن و مرد، در چنین شرایطی نباید پُشت نظام را خالی کنند تا دوران سقوط حکومت داکتر نجیب تکرار نشود و افغانستان دوباره در کام اژدهای جنگ و بربریت فرو نرود. او می‌افزاید که اتحاد مردم و حمایت‌شان از داشته‌ها و بودن‌شان در کنار اردو و پولیس قهرمان، مهم‌ترین و عاقلانه‌ترین تصمیمی خواهد بود که تاریخ سیاسی و اجتماعی مشترک مردم افغانستان را رقم خواهد زد.

فوزیه فرملی، فعال حقوق زن در خصوص خروج نیروهای امریکایی از افغانستان می‌گوید، امریکایی‌ها بلاخره یک روز باید می‌رفتند، چون افغانستان کشور مستقل است و خود افغان‌ها باید سرنوشت آینده‌شان را رقم بزنند، از سال ۲۰۱۴ میلادی به این طرف، مسوولیت جنگ را نیروهای شجاع امنیتی و دفاعی به دوش دارند و به صورت مستقلانه از کشور دفاع کرده و پس از این هم دفاع می‌کنند، جای نگرانی نیست، چون پیش از اعلام خروج نیروهای امریکایی از افغانستان هم نیروهای اردو و پولیس ملی در برابر دشمن در نبرد بودند، بنا بر این نگرانی‌ها بی‌مورد است، این در حالی است که جامعه جهانی و ایالات متحده به تداوم کمک‌های خود به نیروهای امنیتی و دفاعی تاکید دارد.

فرشته کریم، فعال حقوق زنان و اطفال و موسس نهاد چهارمغز، هرچند خروج امریکا را نامسوولانه و غافل‌گیرکننده توصیف می‌کند، اما می‌گوید که حالا جای بحث و صحبت برای این که چرا این‌گونه شد وجود ندارد و هیچ‌یک از شهروندان افغانستان نباید وقت خود را برای این موضوع تلف کنند؛ «اکنون زمان عمل است که خودمان چه باید بکنیم تا مادر که وطن است خونین‌تر نشود، تا خانه‌مان که وطن است، ویران‌تر نشود.»

او خطاب به رهبران سیاسی می‌گوید که زمان، زمان اتحاد است، چه برای زنان چه برای مردان؛ «حاشیه‌ها را باید کنار گذاشت و باید چند دست، یک دست شود تا به اتحاد درونی برسیم. رهبران سیاسی و هر آن که در این ملک داعیه رهبر بودن را دارد، باید امروز خود را نشان بدهد. چه می‌تواند بکند؟ به عنوان کسی که در سطح جامعه حضور دارد، بعد از اعلان موضوع خروج ناگهانی امریکایی‌ها شاهد نگرانی و علامه‌های سوال در گفتار بسیاری از شهروندان هستیم؛ این که چه خواهد شد! امروز افغانستان در

د «سولې کتاب نندارتون» هغه سوله چې پکې د خلکو لاسته راوړنې خوندي نه وي، واقعي سوله نشي کېدای

له جوړولو څخه یې موخه دا ده؛ ترڅو نړیوالو ته د باسواده ځوانانو سوله ییز غږ ورسوي او همدارنگه د هېوادوالو هغه غوښتنو ته یې اشاره وکړه، چې هغه د جگړې پای ته رسېدل او د تل پاتې سولې تأمینېدل دي او ټینګار یې وکړ، چې سربېره پردې چې د تېرو دوو لسيزو لاسته راوړنو خونديتوب د دوی لپاره سور خط دی؛ بلکه په دې هڅه کې دي ترڅو د ځوانانو په منځ کې د کتاب لوستل دود کړي.

د دې نندارتون د جوړولو بله موخه د هېواد د امنیتي او دفاعي ځواکونو څخه ملاتړ وو، د غونډې تنظیم کونکي په دې باور دي، چې امنیتي او دفاعي ځواکونه د خلکو رښتیني خدمتګاران دي او د هېواد اوسېدونکي دوی خپل اصلي اتلان بولي او له امنیتي ځواکونو څخه یې ملاتړ د هر افغان مسولیت یاد کړ.

د دې نندارتون د ترسره کولو بل هدف د تېرو دوو لسيزو له لاسته راوړنو څخه د ملاتړ ترڅنګ د افغانستان ټولو اوسېدونکو د تېرو دوو لسيزو راهیسې د جمهوري نظام تر سیوري لاندې ورته لاسرسی موندلی او نن ورځ ترې ټول وګړي ګټه پورته کوي.

د طالبانو د رژیم له نسکورېدو وروسته په افغانستان کې د افغان مېرمنو حقوق او لاسته راوړنې یوه له مهمو او ارزښتناکو بحثونو څخه بلل کېږي، چې نن ورځ مېرمنې ترې په ټولو چارو کې

د افغانستان اوسېدونکو د کلتوري غونډو په ترسره کولو سره کوښښ کوي؛ ترڅو له دې لارې د دیموکراسۍ له دوام، د جمهوري نظام له ساتنې، د تېرو دوو لسيزو لاسته راوړنو په ځانګړي ډول د ښځو لاسته راوړنو او د هېواد د امنیتي ځواکونو څخه خپل ملاتړ څرګند کړي.

د امنیتي او دفاعي سرتېرو، د ښځو حقونو او له جمهوري نظام څخه د ملاتړ وروستۍ کلتوري غونډه د ((سولې کتاب نندارتون)) تر نامه لاندې په کابل کې د ((د پل سرخ کلتوري مرکز)) لخوا ترسره شوه.

دغه نندارتون چې پنځه ورځې یې دوام وموند د بشري حقونو، د بیان د آزادۍ، د ښځو حقونو، د قربانیانو او د هغو له حقونو او د افغانستان د امنیتي او دفاعي ځواکونو ملاتړ ته ځانګړی شوی وو. د دې نندارتون دروازې د افغانستان ټولو ښاریانو لپاره خلاصې وې او دوی کولای شول چې په دې فرهنگي نندارتون کې کتابونه وپېري، کتابونه ولولي، خپل نظریات په دې کلتوري نندارتون کې له نورو سره شریک کړي او له دې فرصت څخه په استفادې د سولې له مذاکراتو او له امنیتي ځواکونو څخه خپل ملاتړ اعلان کړي.

د ((سولې کتاب نندارتون)) تنظیم کونکي وايي: د داسې غونډو

د تامین او د تېرو دوو لسیزو لاسته راوړنو د ساتنې لپاره باید هر اړخیزې هڅې وشي؛ ترڅو نړۍ پر دې پوهه شي چې افغانان د یوې باعزتې سولې ترڅنګ د تېرو دوو لسیزو لاسته راوړنو د خونديتوب غوښتونکي هم دي.

امیر داور د کابل په یوه خصوصي پوهنتون کې زده کوونکی دی، د ((سولې کتاب نندارتون)) ته راغلی دی، هغه وايي: که څه هم جګړه له افغانانو څخه اوس هم قرباني اخلي؛ مګر دوی خپله خپلواکي لري او حقوق یې هم مساوي دي. ښځې حق لري چې په دولتي او خصوصي ادارو کې د سړیو په څیر کار او زده کړه وکړي. دا یوه لاسته راوړنه ده، هغه څه چې د طالبانو د واکمنۍ پر مهال ترې اکثره افغانان محروم پاتې شوي وو. په هر حال افغانان اوس سوله غواړي؛ مګر داسې سوله چې په هغه کې تېرې لاسته راوړنې خوندي پاتې شي. افغان مېرمنې نور نه غواړي بېرته شاته وګرځي، د زده کړې او کار کولو حق ترې نه واخیستل شي. دا د خلکو ترټولو لویه غوښتنه ده او د سولې مرکچي پلوي باید د خلکو دې غوښتنې ته درناوی ولري؛ که نه نو په هېواد کې به ریښتني سوله ټینګښت ونه مومي.

د یادونې وړ ده چې د ((سولې کتاب نندارتون)) کې له کابل څخه اتو څېړندویو ټولنو ګډون کړی وه او له شپږ سوو څخه زیات کتابونه په بېلا بېلو برخو کې نندارې ته وړاندې شول. له دې وړاندې هم بېلا بېلې برنامې د هېواد په مرکز او ولایتونو کې د ټولنې د بېلا بېلو قومونو لخوا له لاریونو څخه نېولې تر لویو غونډو پورې ترسره شوي دي او د دې برنامو ګډونوالو په هېواد کې د سولې د ټینګښت او د تېرو دوو لسیزو لاسته راوړنو د ساتلو غوښتونکي وو او همدارنګه د دې ټولو برنامو په جریان کې ګډونوالو له امنیتي او دفاعي ځواکونو څخه خپل ملاتړ اعلان کړ.

فعاله او اغیزناکه ګټه پورته کوي.

د ((سولې کتاب نندارتون)) تنظیم کوونکي وايي: د تېرو دوو لسیزو لاسته راوړنو ساتنه په ځانګړې توګه د بیان آزادي او د ښځو حقونو ساتنه د دوی اصلي موخه ده او له دې لارې غواړي نړۍ ته دا څرګنده کړي، چې دوی د دې لاسته راوړنو څخه ملاتړ کوي او نه غواړي چې د سولې په مذاکراتو کې پر دې ارزښتونو باندې چې د زیاتو قربانیو او سر ښېندنو په نتیجه کې ترلاسه شوي معامله وشي.

د دغه نندارتون یو تن تنظیم کوونکی شاهد فرحوش وايي: د سولې په تړاو د فرهنګي شخصیتونو پیغام رسول اغیزمن ثابتېدای شي. مور طالبانو او نړیوالې ټولنې ته دا پیغام لېږد وو، چې د افغانستان خلک سوله غواړي؛ خو ریښتني سوله، داسې سوله چې د بیان آزادي، رسنۍ او په بېلا بېلو برخو کې د تېرو دوو لسیزو لاسته راوړنو په ځانګړې توګه د ښځو د حقونو ساتنه وشي، د قربانیانو د کورنیو حقونو ته پاملرنه وشي او په راتلونکي نظام کې یې د ګډون لپاره ورته زمينه برابره شي او داسې یو نظام رامینځته شي، چې د هېواد ټول وګړي پکې خپل ځانونه وګوري او ملاتړ ترې وکړي. د نندارتون تنظیم کوونکو پر دې ټینګار درلود چې د افغانستان امنیتي او دفاعي ځواکونه په هېواد کې د امنیت د ټینګښت لپاره زیاتې قربانۍ ورکړي دي او هغه لاسته راوړنې چې مور یې نن شاهدان یو د همدغو امنیتي ځواکونو د شتون له امله ترلاسه شوي. هغه څه چې امنیتي ځواکونو یې په راوستو کې په ډېره زړورتیا سره جنګېدلي، همدارنګه اکثره یې په همدې لاره کې شهیدان شوي هم دي او د دې قربانیو ستاینه او درناوی په ټولو افغانانو باندې د دې زړورو سرتېرو حق ده.

د نندارتون ګډونوالو او لېدونکو هم د هېواد د فرهنګي شخصیتونو د کړنو ستاینه وکړه او ټینګار یې وکړ، چې په هېواد کې د سولې

نگاه اجمالی به وضعیت زنان پس از سرنگونی

رژیم طالبان تاکنون

◆ ننگیالی اچکزی

برخی سازمان‌های بین‌المللی نیز از افزایش بی‌سابقه و قابل ملاحظه زنان افغان در ادارات حکومتی گزارش کرده و این دستاورد را بی‌پیشینه در افغانستان عنوان کرده‌اند.

در یک گزارش رسمی اخیر ایالات متحده در مورد برابری جنسیتی آمده است که اکنون تعداد «بی‌سابقه» زنان در پست‌های عمومی حضور دارند، و حداقل سهمیه‌ی قانونی برای زنان در شورای ملی این کشور و همچنان شوراهای ولایتی در نظر گرفته شده است.

همچنین به افزایش چشم‌گیر پولیس زن - از تنها ۱۸۰ نفر در سال ۲۰۰۵ به ۳،۵۶۰ نفر تا سال ۲۰۱۹ - و همچنان به افزایش قضاات زن از ۵٪ به ۱۳٪ درصد طی سال‌های ۲۰۰۷ میلادی تا ۲۰۱۸ اشاره شده است.

از سوی دیگر دیدبان حقوق بشر در گزارشی گفته است که تعداد کودکان در مکاتب در همه‌ی مقاطع از ۰.۹ میلیون نفر در سال ۲۰۰۱ به ۹.۲ میلیون نفر در سال ۲۰۱۷ افزایش یافته است - که ۳۹ درصد آن‌ها را دختران تشکیل می‌دهند.

افزایش ۳۹ درصدی متعلمین دختر در مکاتب کشور بدون شک یک آمار قابل ملاحظه است که با تلاش‌های حکومت افغانستان و به همکاری جامعه جهانی این فرصت برای دختران افغان فراهم شده است.

زنان افغانستان در زمان رژیم طالبان، در دهه ۱۹۹۰ میلادی، اجازه‌ی کار در بیرون از خانه و حق تحصیل را نداشتند و تمام حقوق این قشر نیز از سوی طالبان سلب شده بود. اما پس از سرنگونی طالبان در سال ۲۰۰۱ میلادی و از آغاز فصل نوین در کشور زنان به تمامی حقوق شان دست یافتند.

اطلاعاتی که از سوی اداره‌ی ملی احصاییه در اختیار رسانه‌ها قرار گرفته نشان می‌دهد که تعدادی زنان در همه ادارات دولتی محسوس و قابل ملاحظه است که در کل یک افزایش حدود ۳۵ درصدی را نسبت به سال ۲۰۰۱ میلادی نشان می‌دهد. این درحالیست که رهبری دولت جمهوری اسلامی افغانستان نیز بر افزایش زنان در ادارات دولتی متعهد است و به توانمندسازی بیشتر زنان افغان نیز تاکید می‌کند.

ارقامی که اداره‌ی ملی احصاییه و معلومات ارائه کرده نشان می‌دهد که در سال ۲۰۰۴ میلادی، بیش از ۵۱،۲۰۰ زن در بخش‌های مختلف حکومتی کار می‌کردند. اما این رقم تا سال ۲۰۱۸ تقریباً به ۸۷،۰۰۰ رسیده بود. ولی از آن به بعد آمار دقیق از تعدادی زنان شاغل در ادارات حکومت ارائه نشده است، اما کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی گفته است که بیشتر از ۳۰ درصد کارمندان حکومتی را زنان تشکیل می‌دهند.

برنامه‌ی استراتژی آموزشی ملی افغانستان (۲۰۱۷-۲۰۲۱) تایید می‌کند که سرمایه‌گذاری در بخش تعلیم و تربیه دختران برای اطمینان از تساوی دسترسی به تعلیم و تربیت ضروری است. اکثر زنان شاغل در کشور مصروف تدریس در مکاتب می‌باشند و شغل مقدس معلمی را انتخاب کرده‌اند، بر بنیاد آمارهای وزارت معارف کشور، تا سال ۲۰۱۸، حدود یک سوم معلمان مکاتب در سراسر افغانستان را زنان تشکیل می‌دهند و میزان زنان با سواد در کشور نیز نسبت به سال‌های گذشته افزایش چند برابری داشته است.

در سال‌های گذشته افزون بر این که همه ساله تعدادی زیادی از صنف دوازدهم مکتب فارغ شده و وارد پوهنتون‌های دولتی و خصوصی می‌شدند، هزاران دختر نیز از پوهنتون‌ها فارغ التحصیل می‌شوند که به تعدادی زنانی که دارای تحصیلات عالی هستند افزایش می‌یابد.

با توجه به آمارهای رسمی در سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۸ میلادی، تعداد محصیلان دختر در پوهنتون‌های دولتی نزدیک به هفت برابر افزایش یافته است که این رقم نشان می‌دهد که تعداد دختران محصل از پسران سالانه افزایش داشته است. این درحالیست که اگر در بخش‌های اقتصادی، فرهنگی، ورزشی و هنری جایگاهی زنان پس از سرنگونی رژیم طالبان به بررسی گرفته شود، بدون شک دستاوردها نیز در همه بخش‌های یاد شده قابل ملاحظه و چشم‌گیر است.

با توجه به آنچه گفته شد، به این واقعیت می‌توان دست یافت که تلاش‌های دولت جمهوری اسلامی افغانستان در بخش توانمندسازی زنان افغان بالاتر از تصور بوده و این روند اگر به همین منوال ادامه یابد در آینده بسیار نزدیک زنان افغان نیز یک نیروی قابل ملاحظه در همه بخش‌ها را تشکیل خواهند داد.

وقتی به تحصیلات ابتدایی نگاه می‌کنید، آمار سازمان ملل نشان می‌دهد که تا سال ۲۰۱۲، تعداد دختران ثبت نام شده به بیش از ۴۰ درصد رسیده است، اما از آن به بعد به دلیل افزایش ناامنی‌ها در برخی مناطق کشور و ساحات گروه طالبان بر آن تسلط دارند و دختران از رفتن به مکتب محروم شده‌اند، این آمار اندکی کاهش داشته و از ۴۰ درصد به ۳۹ درصد رسیده است. صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) که مسؤول فراهم کردن کمک‌های بشردوستانه به کودکان است، در گزارشی در سال ۲۰۱۹ گفته که «دختران در افغانستان به میزان قابل توجهی کمتر از پسران، در همه سنین به مکتب می‌روند که اگر ثبات و صلح در افغانستان تداوم پیدا کند در چندسال آینده تعداد معلمین دختر و پسر در مکتب‌ها مساویانه خواهد شد. اما در برخی مناطق که شورشیان طالب فعالیت دارند شماری از دختران از رفتن به مکتب و آموزش محروم هستند. در گزارش این نهاد آمده است که ۶۰ درصد از ۳.۷ میلیون کودک بازمانده از رفتن به مکتب محروم هستند دختر می‌باشند.

یونیسف گفته است که در مناطق وسیعی از افغانستان، به‌ویژه در مناطق تحت کنترل طالبان و سایر گروه‌های شورشی، میزان اشتراک متعلیمین دختر در مکاتب بسیار کم و در برخی مناطق که تحت تسلط طالبان است، اصلاً دختران نمی‌توانند به مکتب بروند و درس بخوانند.

این در حالیست دولت جمهوری اسلامی افغانستان موضوع تعلیم و تربیه کودکان و نوجوانان را در اولویت برنامه‌های خود قرار داده و تاکنون برای دسترسی به این هدف صدها مکتب در کابل پایتخت کشور، مراکز ولایات و روستاهای دور دست افغانستان به کمک سازمان‌های مدد رسان بین‌المللی ساخته شد و هزاران متعلم نیز در این مکاتب مصروف فراگیری درس و تعلیم می‌باشند.

برای از بین بردن خیابان آزاری، نیاز به فرهنگ‌سازی است

◇ ص. سیرت

تجربه‌اش کرده باشد می‌داند چقدر آزاردهنده و تحقیرکننده است.

در اکثر اوقات زنان و دختران در پاسخ به خیابان آزاری سکوت می‌کنند و در موارد نادری هم واکنش لفظی نشان می‌دهند. این سکوت و یا هم واکنش لفظی اما نتوانسته از میزان آزار خیابانی و نگاه‌های آزاردهنده‌ی مردانی که جامعه‌ی را قلمرو خود می‌دانند و نمی‌خواهند زنان به عنوان رقیبی در آن حضور داشته باشند، بکاهد.

چندی پیش طاهره سجادی، جامعه‌شناس وقتی پس از مدتی از کابل به هرات برگشت، در مورد خیابان آزاری‌های هرات شکایت کرده بود.

او نوشته بود: «سال‌هاست در پیاده‌روها نگران می‌شوم.

مسیر خانه را پیش می‌گیرم. به دلیل ناامنی‌های زیاد، چادر نماز می‌پوشم. پوششی که در افغانستان بیشتر رایج است. در جاده‌ی، پیرمردی با کراچی دستی، روبرویم و خلاف جهت من در حرکت است با دیدنم چشمان‌اش را بازتر می‌کند و همین‌طور که از کنارم عبور می‌کند، سرش را به عقب می‌چرخاند. وقتی به این رفتار اعتراض می‌کنم می‌گوید اگر ناراحت می‌شوید به بازار نیایید تا نگاه نکنیم. این روایت یکی از زنان در هرات است.

نگاه‌های مغرضانه، اگرچه آزاردهنده اما کم‌خطرترین نوع آزار خیابانی است که شاید صدها زن که به هر دلیلی در اجتماع ظاهر می‌شوند، همه‌روزه آن را تجربه می‌کنند. از این بدتر، لمس بدنی است. حرکتی که فقط یک زن که

تا کنون زنان در گوشه و کنار کشور زجر می‌کشند و به جز در مواردی نادر، گاهی از مشکلات آنان باز نکرده است. بر اساس قانون منع آزار و اذیت زنان، آزار و اذیت زنان چنین تعریف شده است: «هرگاه شخصی به وسیله‌ی گفتار، حرکات، نوشته یا خواسته‌های نامشروع موجب صدمه به شخصیت و کرامت زن یا طفل یا سبب ترس و ناامنی یا فشارهای روانی یا کاهش مشارکت اجتماعی زنان یا اطفال شود، مرتکب آزار و اذیت زنان و کودکان شناخته مطابق احکام این قانون مجازات می‌شود.»

در حالی که مطابق ماده‌ی بیست‌وپنجم قانون «شخص مرتکب آزار و اذیت زن در محلات و اماکن عام، وسایل نقلیه‌ی عمومی و یا هر محل دیگری که به اساس شواهد و قراین اثباتیه ثابت شود، حسب احوال از پنج هزار تا ده هزار افغانی جزای نقدی محکوم می‌شود.»

تظاهرات تنها راه کار برای از بین بردن این پدیده‌ی آزاردهنده، فرهنگ‌سازی و وادار کردن زنان به اعتراض به این وضعیت است. سکوت تا کنون نتیجه‌ی جز افزایش این ناهنجاری‌های اجتماعی نداشته است.

مدام مواظبم کسی دست‌اش را به من نزند. در موتر که می‌نشینم، مدام عقب را چک می‌کنم. اگر کنار راننده باشم، چشمم به دست‌اش است.» در ادامه نوشته بود، نمی‌خواهد که مدام در خیابان درگیر شود، می‌خواهد مثل همه‌ی انسان‌ها راه برود و زندگی کند.

سجادی نوشته بود که چاره این است که زنان با این رفتارها برخورد کنند و از خود در خیابان دفاع کنند. به گفته‌ی خودش، رکیک‌ترین کلمات و بی‌شرمانه‌ترین رفتارها را در خیابان‌های هرات دیده است.

کاربر دیگری چندی پیش در شبکه‌ی اجتماعی فیس‌بوک نوشته بود که خیابان‌ها برای زنان امن نیست. او گفته بود که تعارف راننده‌های موترهای شخصی برای رساندن زنان، نوعی آزار و اذیت است. او در این مسئله مادرانی را مقصر دانسته بود که نتوانسته اند مردان را درست تربیت کنند.

کمتر اتفاق می‌افتد که زنی حالا با هر پوششی، کنار سرک منتظر باشد و موترهای شخصی برای سوار کردن او رقابت نکنند و یا او را مجبور به عقب رفتن به پیاده‌رو نکنند.

با وجود این که قانون‌های زیادی برای حمایت از زنان و کاهش انواع خشونت از جمله خیابان‌آزاری تصویب شده، اما

دختران کوهنورد با فتح بلندترین قله کوه بابا در بامیان، بار دیگر به افغانستان افتخار آفریدند

◇ مرسل سپهر

پس از سقوط رژیم طالبان در سال ۲۰۰۱ میلادی، حضور زنان افغان در همه بخش‌ها در اجتماع پر رنگ و قابل ملاحظه بوده در بخش ورزش نیز زنان افغان دستاوردهای چشم‌گیر داشته‌اند.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان تلاش‌های زیادی را بخرج داد و برنامه‌های موثری را جهت توانمندسازی زنان افغان عملی نمود که امروزه حضور و تاثیر گزاری آن در همه عرصه‌ها در اجتماع محسوس است.

تمنا جهان می‌گوید: «او این افتخار را به تمام زنان افغان تبریک می‌گوید و این شجاعت که بلندترین قله نوشاخ را فتح کرده است، نشان دهنده این است که زنان افغان استعداد و توانایی‌های لازم را در همه بخش‌ها دارند و می‌توانند از عهده‌ی هرکاری موفق بدرآیند.»

نازیمه خیرزاد کوهنورد ۱۹ ساله از ولسوالی کهمرد بامیان است. او در رشته کامپیوتر ساینس در یکی از پوهنتون‌های خصوصی درس می‌خواند.

خانم خیرزاد همچنان می‌گوید که تقریباً در ۲۰ سال گذشته زنان افغان به موفقیت‌های زیادی نائل شده‌اند باید برای حفظ این دستاوردها از هر راه ممکن تلاش صورت گیرد، زیرا این دستاوردها تلاش مشترک مردم حکومت و جامعه جهانی در دو دهه‌ی گذشته در افغانستان است و امروزه همه خود را

دو کوهنورد زن برای نخستین بار بلندترین قله از سلسله کوه‌های بابا در ولایت بامیان را پس از سفر شش روزه فتح نموده و پرچم ملی سه رنگ افغانستان را بر فراز این قله شامخ به اهتزاز درآوردند.

نازیمه خیرزاد و تمنا جهان امسال همراه با ۶ کوهنورد مرد به قله شاه فولادی صعود کردند و پس از سفر شش روزه موفق شدند که بلندترین دژ این قله را فتح نمایند و برای افغانستان افتخار بیافرینند.

قله‌ی شاه فولادی در مرکز ولایت بامیان واقع شده که بیشتر از ۵ هزار متر از سطح بحر ارتفاع دارد.

تمنا جهان ۲۵ ساله معاون کلپ کوهنوردی پیک است. او هدف از این سفرش را برجسته‌سازی حضور دختران در بخش‌های ورزشی و دستیابی آنان به حقوق‌شان می‌خواند.

خانم جهان پس از این پیروزی گفته است: «ورزش کوهنوردی را به‌خاطری آغاز کردم که این ورزش در افغانستان معمولاً توسط مردان صورت می‌گیرد، زیرا این ورزش بسیار پرچالش و پرخطر است. ما خواستیم که با آغاز نمودن فعالیت‌های کوهنوردی نقش خانم‌ها را در ورزش افغانستان گسترش بدهیم.»

تمنا جهان از ولایت بلخ است و در حال حاضر در یک شرکت خصوصی در کابل مشغول کار است.

در این افتخار بزرگ شریک می‌دانند.

خانم خیرزاد تاکید می‌کند که حفظ دستاوردهای زنان برای آینده افغانستان مهم است و باید برای توانمند سازی بیشتر زنان کار صورت گیرد و زنانی در هر بخشی فعالیت دارند و فعالیت شان موثر تمام شده از سوی دولت و مردم مورد حمایت قرار گیرند.

او می‌گوید: «من ورزش کوهنوردی را به خاطر انتخاب کردم که مردم می‌گفتند خانم‌ها نمی‌توانند کوهنوردی کنند. تا هنوز ما در ولایت‌های پنجشیر و بامیان برای کوهنوردی سفر داشتیم که خوش بختانه شاه فولادی را فتح کردیم. امیدوارم که در آینده دولت با دختران همکاری داشته باشد».

نازیمه آرزو دارد که روزی برسد که موفق شود بلندترین قله جهان را فتح کند.

برای نخستین بار در تاریخ کوهنوردی زنان در افغانستان است که دو خانم پا به بلندترین قله کوه بابام می‌گذارند. این دختران کوهنورد پس از هفت روز سفر به ارتفاع ۵۱۴۰ متر از سطح بحر بالا رفتند تا این رویداد تاریخی را ثبت تاریخ ورزش افغانستان کنند.

این بانوان کوهنورد مدت یک سال است که عضو تیم کوهنوردی «پیک» هستند و تمرینات شان را در ولایت بامیان آغاز کرده‌اند.

تمنای نازیمه در سال‌های گذشته نیز به منظور فتح قله شاه فولادی دوبار صعود ناموفق داشته‌اند.

اما این بار با همراهی شش مرد کوهنورد از ولایت‌های غزنی، بدخشان، کابل و بامیان به رهبری علی‌شاه فرهنگ مسوول تخنیکی و محمد حسین یاسا بنیان‌گذار تیم کوهنوردی پیک انجام، موفق شدند بلندترین قله کوه بابا را فتح کنند.

عتیق‌الله عتیق، معاون اداری والی بامیان در دیدار با اعضای تیم کوهنوردی پیک ضمن تقدیر از این بانوان گفته است که اداره محلی بامیان با آنان همکاری خواهد کرد. با گرم شدن مذاکرات صلح دولت جمهوری اسلامی افغانستان با گروه طالبان چگونه‌گی حفظ دستاوردهای زنان افغان یکی از دغدغه‌های فعالان حقوق زن در افغانستان است، اما با اعلام دولت امریکا مبنی بر خروج کامل نیروهایش از افغانستان در پهلوی این که مردم افغانستان به توانایی نیروهای امنیتی و دفاعی باور دارند، نگرانی زنان نیز افزایش یافته است که مبادا دستاوردهای دو دهه‌ای آنان پایمال شود.

این دو کوهنورد زن از جامعه جهانی می‌خواهند که افغانستان را تنها نگذارد و برای حفظ حقوق و دستاوردهای دو دهه‌ای زنان افغان تلاش کنند.

به تازه‌گی، اعضای کمیته‌ی روابط خارجی مجلس سنای ایالات متحده هم گفته‌اند، اگر حقوق زنان و دختران افغانستان پس از خروج نیروهای امریکایی از آن کشور حفظ نشود، با تداوم کمک‌ها به این کشور مخالفت خواهند کرد.

این در حالیست که پیش از این نیز زنان افغان در دیگر بخش‌های ورزشی دستاوردهای چشم‌گیر داشته و حتی در بیرون از افغانستان در مسابقات اشتراک نموده و برای مردم خود مدال افتخار قهرمانی به ارمغان آوردند.

چندی پیش فاطمه نظری، ۱۷ ساله که کاپیتان تیم ملی اسکی افغانستان است با امکانات اندک موفق شد بلندترین نقطه‌ی کوه بابا را با «جسارت» طی کند.

فاطمه نظری یک‌بار در مسابقات اسکی که بین ۴۸ کشور در پاکستان نیز برگزار شده بود، اشتراک کرد و پس از پیروزی پرچم سه رنگ افغانستان را بلند کرد.

دختران روبات‌ساز افغان در فهرست ۳۰ دانشمند و مخترع مجله‌ی «فوربز» در سطح آسیا قرار گرفتند

◆ جهان‌تاب درویش

و ساخت این روبات‌ها سبب افزایش علاقه‌مندی دختران به دانش روبات‌ها می‌شود.

از سویی هم در خبرنامه‌ی نهاد موسوم به «دیجیتال سیتزن فاند»، حامی اصلی تیم روباتیک آمده است: «تیم روباتیک نشان داده که اگر به زنان و دختران و توانایی آن‌ها باور داشته باشیم، آن‌ها می‌توانند کارهای خارق‌العاده‌ای را انجام دهند.»

تیم روباتیک دختران افغان در مسابقات جهانی ۲۰۱۷ در واشنگتن به مدال نقره دست یافت و پس از کسب این مدال، نام این دختران سرزبان‌ها افتاد و آنان در چندین رقابت دیگر نیز شرکت کردند.

در همین حال وزارت امورزنان دولت جمهوری اسلامی افغانستان کسب این مقام را به اعضای تیم ربات‌ساز افغان و نیز همه مردم افغانستان تبریک گفته و باور مند بر آن است این دختران تصویر جدیدی را از افغانستان به‌جهانیان ارائه کرده است.

وزارت امور زنان با نشر اعلامیه‌ی تاکید کرده که رهبری این وزارت؛ «معتقد است که دختران افغان مبتکر و با انگیزه‌اند و به‌آینده‌ی کشور خود باورمند می‌باشند و نمادی از تحرک و خلاقیت به نماینده‌گی از متعلمین و دختران افغانستان در دست‌آورد و فعالیت‌های شان دیده می‌شود.»

در اعلامیه تاکید شده که وزارت امور زنان به عنوان یگانه نهاد حامی زنان افغانستان در زمینه رشد زنان و دختران با توجه به برنامه‌های خویش از هیچ‌گونه سعی و تلاش دریغ نخواهد ورزید.»

مجله فوربز امریکایی، دختران روبات‌ساز افغانستان را در فهرست ۳۰ دانشمند، مخترع و سرمایه‌گذار زیر سن ۳۰ سال در سطح آسیا معرفی کرده است.

در گزارش این مجله آمده است که پنج دختر نوجوان افغانستان که برای درمان بیماران کووید ۱۹، یک دستگاه وینتیلاتور (دستگاه تنفس مصنوعی) سبک تولید کرده‌اند و انتظار می‌رود که از این دستگاه برای درمان بیماران استفاده صورت بگیرد.

این مجله از سمیه فاروقی، آیدا حیدرپور، الهام منصور، فلورانس پویا و دینا وهاب‌زاده به‌عنوان دختران عضو تیم روباتیک افغان نام برده است.

دختران روبات‌ساز افغان در زمان اوج گیری شیوع کرونا در هرات، اقدام به ساخت دستگاه وینتیلاتور کردند و این دستگاه از سوی وزارت صحت عامه کشور مورد آزمایش قرار گرفت.

سمیه فاروقی ۱۷ ساله، کاپیتان تیم روباتیک در مورد این دست‌آورد گفته که این افتخار مشترک همه دختران افغانستان است و امیدوار است با تیم خود بتواند یک روز اختراعات بزرگ داشته باشد و برای مردم و کشور خود افتخارات بیشتر را به ارمغان بیاورد.

او در مورد فعالیت‌های تیم خود گفته است که آنان هم‌اکنون روی ساخت روبات ماین‌پاک کار می‌کنند و تا کمتر از یک ماه دیگر این روبات تکمیل می‌شود.

خانم فاروقی تاکید کرده که دختران روباتیک برای بازتاب چهره‌ی مثبت از افغانستان و زنان در سطح جهان تلاش می‌کنند

پوليس زن

بلنه

له ټولو علاقه لرونکو او مسلکي کسانو څخه احترامانه
هيله لرو چې د مطالبو د رالپړلو سره موږ ته خپل
سالم نظرونه او وړاندیزونه چې زموږ د مجلې په غني
کولو کې مرسته کوي و نه سپموئ.

womenpolice14@gmail.com